

**En analyse af problemstillinger
ved hedge accounting på
baggrund af IASB's diskussions
rapport: Reducing Complexity in
Reporting Financial Instruments**

**Forfatter: Daniel Buus Nielsen
Vejleder: Frank Thinggaard
cand. merc. aud., Aalborg Universitet, december 2008**

Forord

Dette speciale er udarbejdet i forbindelse med afslutning af cand.merc.aud. studiet ved Aalborg Universitet. Opgaven er udarbejdet i perioden juli til december 2008.

Formålet med specialet er en større selvstændig opgave af relevans for en statsautoriseret revisors virke. Specialet skal dokumentere den studerendes færdigheder i at anvende videnskabelige teorier og metoder under arbejdet med et afgrænset fagligt emne. Nærværende speciale omhandler en teoretisk og afgrænset behandling af problemstillinger ved hedge accounting.

Jeg vil gerne rette en tak til min vejleder, Frank Thinggaard, der har været behjælpelig gennem hele processen.

Aalborg, den 16. december 2008

Daniel Buus Nielsen

Indholdsfortegnelse

1. Executive Summary	5
2. Indledning.....	8
2.1 Problemformulering	9
2.2 Metodemæssige overvejelser	9
2.3 Afgrænsning	10
3. Virksomhedens risici.....	12
3.1 Kreditrisiko.....	12
3.2. Likviditetsrisiko	12
3.3. Markedsrisiko	13
3.4. Delkonklusion	13
4. Finansielle instrumenter	14
4.1 Primære finansielle instrumenter.....	14
4.1.1 Finansielle aktiver	14
4.1.1.1 Finansielle aktiver til dagsværdi med indregning i resultatopgørelsen af ændringer i dagsværdi	15
4.1.1.2 Hold-til-udløb investeringer	16
4.1.1.3 Udlån og tilgodehavender	17
4.1.1.4 Finansielle aktiver disponible for salg	17
4.1.2 Finansielle forpligtelser.....	18
4.1.2.1 Finansielle forpligtelser til dagsværdi med indregning i resultatopgørelsen af ændringer i dagsværdi	19
4.1.2.2 Øvrige finansielle forpligtelser.....	20
4.1.3 Egenkapitalinstrumenter.....	20
4.2 Afledte finansielle instrumenter	20
4.2.1 Terminsforretninger	21
4.2.2 Swaps	22
4.2.3 Optioner.....	23
4.2.4 Futures	23
4.3 Delkonklusion	24
5. Indregning og måling af sikring i årsrapporten.....	25

5.1	Betingelser for indregning af sikring i årsrapporten	25
5.2	Sikring af dagsværdi.....	27
5.3	Sikring af pengestrømme	31
5.4	Sikring af nettoinvestering i udenlandske virksomheder	35
5.5	Delkonklusion	36
6.	Beskrivelse af problemstillinger i forbindelse med indregning af sikring	38
6.1	Fjerne (og muligvis erstatte) krav til regnskabsmæssig sikring	38
6.1.1	Fjernelse af eksisterende regnskabsmæssig sikring	38
6.1.2	Erstatte eksisterende regnskabsmæssig sikring.....	39
6.1.2.1	Erstat dagsværdimuligheden for instrumenter der eller vil være sikrede poster	40
6.1.2.2	Tillad indregning og måling udenfor resultatopgørelsen på gevinster og tab fra sikringsinstrumenter	41
6.1.2.3	Tillad indregning og måling udenfor resultatopgørelsen på gevinster og tab fra finansielle instrumenter klassificeret som sikrede poster.....	42
6.2	Bevare og simplificere eksisterende krav til regnskabsmæssig sikring	43
6.2.1	Klassificering og dokumentation	44
6.2.2	Deklassificering og omklassificering	44
6.2.3	Delvis sikring	45
6.2.4	Effektivitetsvurdering og indregning af ineffektivitet.....	46
6.2.5	Porteføljesikring	47
6.2.6	Reklassifikation af akkumulerede gevinster og tab til resultatopgørelsen (kun aktuelt for sikring af pengestrømme).....	47
6.2.7	Andre problemstillinger (kun IAS 39)	48
6.3	Delkonklusion	49
7.	Analyse og forslag til løsning af problemstillinger i forbindelse med indregning af sikring	50
7.1	Fjernelse af regnskabsmæssig sikring	50
7.2	Ændring af indregning og måling for regnskabsmæssig sikring.....	53
7.3	Simplificering af eksisterende krav til regnskabsmæssig sikring	58
7.3.1	Klassifikation af regnskabsmæssig sikring	58
7.3.2	Sikringsforholdets effektivitet og indregning af ineffektivitet.....	60
7.3.3	Reklassificering af akkumulerede gevinster og tab ved sikringsforholdets ophør.....	61
7.3.4	Øvrige problemstillinger i forbindelse med regnskabsmæssig sikring	66

7.4 Delkonklusion	69
8. Konklusion	71
9. Litteraturliste	75
BILAG 1: Pengestrømssikring ved undersikring	
BILAG 2: Pengestrømssikring ved oversikring	

1. Executive Summary

The present dissertation is prepared in connection with finalization of cand. merc. aud. at Aalborg Universitet. The dissertation concerns an analysis of problems regarding hedge accounting based on IASB's discussion paper: Reducing Complexity in Reporting Financial Instruments.

At present hedge accounting is an exceedingly complex area and the main purpose of the dissertation is therefore to clarify these complexities and make suggestions to how the complexity can be either eliminated or minimized.

In the first part of the dissertation is discussed the various risks that today's companies are exposed to such as the risks of changes in exchange rates or interest rates, and how they can hedge against these risks using different derivatives.

Subsequently the recognition and measurement of financial instruments in general are discussed. In this connection is furthermore discussed the different derivatives applicable for hedging. The description of the derivatives is limited to the most widespread derivatives which are forward exchange transactions, swaps, options and futures.

The accounting treatment of these hedging relationships is often carried out in accordance with the rules for hedge accounting in IAS 39. Hedge accounting consists of the following groups.

- Fair value hedge
- Cash flow hedge
- Hedge of a net investment in a foreign entity

In short, fair value hedge concerns the hedge of the fair value of a hedged instrument, which is already recognized in the balance sheet. Both the change in the fair value of the hedging instrument and the hedged instrument is recognized directly into earnings. Contrary to fair value hedge there is no recognized item in the balance sheet as regards to cash flow hedging. There the change in fair value of the hedging instrument is recognized into other comprehensive income. Hedge of a net

investment in a foreign entity is a smaller area of hedge accounting and is in many ways, as regards recognition and measurement, comparable to cash flow hedging.

The recognition and measurement of hedge accounting can be highly complex and furthermore there are also several restrictions and rules for when hedge accounting can be applied, which leads to even further complexity.

The high complexity of financial instruments and in this connection also hedge accounting has lead IASB to preparing their Discussion Paper. The Discussions Paper has two general approaches to reducing the complexity related to hedge accounting which are.

- to eliminate (and possibly replace) existing hedge accounting requirements.
- to maintain and simplify the existing hedge accounting requirements.

Through an analysis of hedge accounting it is concluded, that it would not be desirable to eliminate hedge accounting, as there are several positive aspects related to hedge accounting including the ability of reducing volatility in earnings.

However there are required substantial changes to hedge accounting to reduce complexity. These changes regard recognition and measurement as well as the general rules and restrictions for applying hedge accounting.

The present dissertation suggests that it would be suitable if changes in fair value of the hedging instrument would be recognized into other comprehensive income for all hedging relationships. This would also apply to fair value hedge. Furthermore, there would be no adjustment carrying amount of the hedged instrument.

The main advantages of this proposal are that there would be only be one system as regards to the recognition of the change in fair value for the hedging instrument, and that the adjustments of the carrying amount, which can be highly complex, is no longer actual.

In continuation of the above, it is also proposed that the hedging relationship only need to be highly effective at inception as ineffectiveness subsequently would be recognized directly into earnings.

In addition to the above there are also several minor changes to hedge accounting. These minor changes for instance imply a proposal to add the deferred gains and losses to the carrying amount of the acquired asset or liability. This would apply both to financial and non-financial instruments, and implies that the choice of reclassifying deferred gains and losses into earnings when the hedged instrument affects earnings would be eliminated.

All things considered it is my opinion, that the proposals in the dissertation leads to making hedge accounting less complex, while the possibility of reducing volatility in earnings is preserved.

2. Indledning

Økonomisk sikring ved hjælp af finansielle instrumenter er meget udbredt blandt virksomheder, idet de ønsker at sikre sig mod ændringer i valutakurser, renter, råvarepriser og hvad der ellers måtte være relevant for den pågældende virksomhed. Således kan virksomheder ved brug af sikring mindske volatiliteten i indtjeningen og mindske følsomheden for pris- og konjunkturudsving.

Den økonomiske sikring kan regnskabsmæssig behandles efter nogle særregler, regnskabsmæssig sikring, som et særdeles komplekst område. Det er såvel udarbejderne og brugerne af årsrapporterne samt virksomhedernes revisor, der finder kravene for rapportering af finansielle instrumenter og herunder regnskabsmæssig sikring komplekst.¹

Som følge af områdets høje kompleksitet er IASB² og FASB³ derfor blevet opfordret af mange til at udarbejde nye regnskabsstandarder der er principbaserede og mindre komplekse end de nuværende regler.⁴

Der er flere årsager til at regnskabsmæssig sikring er et så komplekst område. For det første er der omfattende krav til hvornår sikringsregler idet hele taget kan bruges, hvor der herunder især tænkes på kravene til sikringstransaktionens effektivitet og dokumentation herfor. Endvidere kan målingen af såvel sikringsinstrumentet som den sikrede post give anledning til vanskeligheder, idet dette er afhængigt af mange forskellige forhold. Her er det vigtigt at skelne mellem, om der er tale om sikring af dagsværdi eller pengestrømme, og hvorvidt der tale om finansielle eller ikke-finansielle aktiver og forpligtelser. Foranstående har stor betydning for såvel den løbende måling som indregning ved ophør af sikringsforholdet. I tilknytning hertil kan sikringsinstrumenterne i sig selv være meget komplekse, hvilket ikke hjælper med til at forbedre situationen.

Det er på nuværende tidspunkt derfor særdeles vigtigt at tungen holdes lige i munden ved anvendelse af reglerne for regnskabsmæssig sikring, både for at undgå at der opstår fejl men også for at forstå hele systematikken omkring det.

¹ Discussion paper, side 4

² International Accounting Standards Board

³ US Financial Standards Board

⁴ Discussion paper, side 4

Således er der altså et behov for en simplificering af reglerne omkring regnskabsmæssig sikring, som er en af hovedårsagerne til finansielle instrumenters kompleksitet.

2.1 Problemformulering

Nærværende speciale har til hovedformål at afklare følgende overordnede problemstilling:

Hvilke problemstillinger er der forbundet med indregning af sikring i årsrapporten, og hvorledes kan disse elimineres eller alternativt minimeres ?

Udover ovenstående, som er hovedproblemstillingen for dette speciale, ønskes i forbindelse hermed belyst følgende underspørgsmål:

Hvilke finansielle risici er virksomhederne eksponeret overfor ?

Hvilke afdækningsinstrumenter kan benyttes til sikring af disse risici ?

Hvorledes skal indregning og måling af finansielle instrumenter ske ?

Hvorledes skal indregning og måling af finansielle instrumenter der indgår i et sikringsforhold ske, og hvorledes skal det sikringsinstrumentet indregnes og måles i denne forbindelse ?

2.2 Metodemæssige overvejelser

Opgaven vil være delt op i dels en beskrivende og en analyserede del, hvor hovedvægten vil blive lagt på sidst nævnte.

Den første del af opgaven, vil indeholde en beskrivelse af det eksisterende regelsæt. Beskrivelsen vil ske med udgangspunkt i de internationale regnskabsstandarder, hvorfor der primært vil blive taget udgangspunkt i IAS 32 omkring præsentation og IAS 39 omkring indregning og måling.

Beskrivelsen vil indeholde en gennemgang af regelsættet for indregning og måling af finansielle instrumenter i årsrapporten, herunder finansielle instrumenter der indgår i et sikringsforhold og selve sikringsinstrumentet.

Den analyserende del af opgaven vil tage udgangspunkt i IASB's discussion paper fra marts 2008 omkring reducere af kompleksiteten i forbindelse med rapporteringen af finansielle instrumenter.

Der vil i første omgang ske en gennemgang af discussion paper for herved at klarlægge de problemstillinger, som IASB finder der på nuværende tidspunkt er forbundet med regnskabsmæssig sikring.

Efterfølgende vil der ske en forklaring af de løsningsforslag som IASB har til ovenstående problemstillinger.

Der vil endeligt ske en analyse af problemstillingerne og løsningsforslagene der vil indeholde talmæssige opstillinger til belysning heraf. Analysen vil munde ud i en konklusion på hvilke løsningsforslag, der er efter min overbevisning vil være mest hensigtsmæssige til eliminering eller minimering af de skitserede problemstillinger.

2.3 Afgrænsning

Hovedparten af opgaven vil tage udgangspunkt i IASB's discussion paper: Reducing Complexity in Reporting Financial Instruments. Dette er omfangsrigt værk, der udover at behandle problemstillinger i forbindelse med regnskabsmæssig sikring ligeledes behandler problemstillinger relateret til finansielle instrumenter i al almindelighed. I det opgaven har til formål at analysere problemstillinger relateret til regnskabsmæssig sikring, vil der blive afgrænset fra problemstillinger i forbindelse med indregning og måling af finansielle instrumenter i øvrigt.

I det IASB's discussion paper ikke behandler problemstillinger i forbindelse med sikring af nettoinvestering i udenlandske virksomheder (dattervirksomheder) vil de problemstillinger, der kan være forbundet med regnskabsmæssig sikring heraf ikke blive behandlet i den analytiske del af

opgaven. Der vil imidlertid ske en kort beskrivelse af det gældende regelsæt for regnskabsmæssig sikring af nettoinvestering i udenlandske virksomheder.

Som nævnt under afsnit 2.2 vil specialet blive udarbejdet med udgangspunkt i de internationale regnskabsstandarder, hvorfor dansk regnskabspraksis ikke er en faktor i forbindelse med udarbejdelsen af opgaven.

Specialets fokus er på indregning og måling, hvorfor der vil blive afgrænset fra oplysningsforpligtelser efter IFRS 7. Eventuelle problemstillinger eller uhensigtsmæssigheder i forbindelse hermed vil således ikke blive behandlet.

3. Virksomhedens risici

Virksomheder har en lang række risici, som de alle i et vist omfang er udsat for, alt afhængig af den enkelte virksomheds aktivitet.

Disse kan opdeles i nedenstående 3 risikotyper. Virksomheden skal for hver type af risiko give såvel kvalitative som kvantitative oplysninger herom i årsrapporten. Førstnævnte er krav om oplysning af hvilke risici virksomheden er udsat for, og hvorledes de opstår samt oplysninger om virksomhedens politik og procedurer for risikostyring. Kvantitative oplysninger er oplysninger om beløbsmæssig effekt af nedenstående risici.⁵

3.1 Kreditrisiko

Kreditrisikoen er risikoen for tab som følge af at modparten ikke kan opfylde sine forpligtelser.⁶ I praksis opleves dette ofte som tab på debitorer som følge af manglende betalingsevne eller –vilje fra kundens side.

3.2. Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen er risikoen for at der ikke er den nødvendige likviditet til stede for at opfylde finansielle forpligtelser.⁷ Der er altså tale om en særdeles betydelig risiko, idet at det i sidste ende kan føre til en konkurs, såfremt virksomheden ikke har likviditet til at betale sine løbende forpligtelser.

⁵ IFRS 7, afsnit 33-34

⁶ Årsrapport efter IFRS, side 207

⁷ Årsrapport efter IFRS, side 207

3.3. Markedsrisiko

Markedsrisikoen er risikoen for, at dagsværdien eller pengestrømme tilknyttet til et finansielt instrument ændrer sig som følge af valutakursændringer, renteændringer og andre markedsprisændringer.⁸

Valutakursrisikoen er risikoen for, at dagsværdien eller fremtidige pengestrømme fra et finansielt instrument vil svinge som følge af ændringer i valutakurser.⁹

Renterisikoen er risikoen for, at dagsværdien eller fremtidige pengestrømme fra et finansielt instrument vil svinge som følge af ændringer i markedsrenter.¹⁰

Andre markedsprisændringer er risikoen for, at dagsværdien eller fremtidige pengestrømme fra et finansielt instrument vil svinge som følge af andre ændringer markedskurser end dem, der kan henføres til ovenstående risici.¹¹ Det kan for eksempel dreje sig i ændringer i prisen på aktier, råvarer eller lignende.

3.4. Delkonklusion

Af ovenstående risici, vurderes det at er markedsrisikoen, der er den mest relevante i forhold til sikring. Der kan benyttes forskellige afledte finansielle instrumenter, for at sikre sig mod ovenstående kursændringer, hvorimod kreditrisikoen eksempelvis kan begrænses ved benyttelse af for eksempel debitorforsikringer. Likviditetsrisikoen, eller risikoen for at en virksomhed ikke er going-concern, er det derimod svært at sikre sig mod, ud over at have en rentabel drift.

⁸ Årsrapport efter IFRS, side 207-208

⁹ IFRS 7, appendiks A

¹⁰ IFRS 7, appendiks A

¹¹ IFRS 7, appendiks A

4. Finansielle instrumenter

Et finansielt instrument er enhver kontrakt, som medfører et finansielt aktiv i en virksomhed og en finansiell forpligtelse eller et egenkapitalinstrument i en anden virksomhed.¹²

Finansielle instrumenter kan som udgangspunkt opdeles i primære finansielle instrumenter og sekundære (afledte) finansielle instrumenter.

4.1 Primære finansielle instrumenter

De primære finansielle instrumenter kan opdeles i 3 undergrupper.¹³

- Finansielle aktiver
- Finansielle forpligtelser
- Egenkapitalinstrumenter

4.1.1 Finansielle aktiver

Definitionen på finansielle aktiver er således.¹⁴

Et finansielt aktivt er ethvert aktiv, der består af:

- a) Likvide beholdninger
- b) En anden virksomheds egenkapitalinstrumenter
- c) En kontraktlig ret til at:
 - a. Modtage likvide beholdninger eller finansielle forpligtelser fra en anden virksomhed, eller

¹² IAS 32, afsnit 11

¹³ IAS 32, afsnit 11

¹⁴ IAS 32, afsnit 11

-
- b. Udveksle finansielle aktiver eller finansielle forpligtelser med en anden virksomhed på potentielt gunstige betingelser for virksomheden, eller
 - d) En kontrakt, som skal eller kan afregnes i virksomhedens egne egenkapitalinstrumenter, og som er:
 - a. Et ikke-afledt finansielt instrument, for hvilket virksomheden er eller kan blive forpligtet til at modtage et variabelt antal af virksomhedens egne egenkapitalinstrumenter, eller
 - b. Et afledt finansielt instrument, som skal eller kan afregnes på anden måde end ved udveksling af et fast beløb i likvide beholdninger eller andre finansielle aktiver med et bestemt antal af virksomhedens egne egenkapitalinstrumenter. I denne forbindelse omfatter virksomhedens egne egenkapitalinstrumenter ikke instrumenter, som selv udgør kontrakter vedrørende fremtidig modtagelse eller overdragelse af virksomhedens egen egenkapitalinstrumenter

Når en virksomhed første gang indregner et finansielt aktiv, skal dette måles til dagsværdi, og for aktiver der ikke efterfølgende måles til dagsværdi med indregning i resultatopgørelsen af ændringer i dagsværdi skal transaktionsomkostninger der kan henføres direkte til erhvervelsen tillægges.¹⁵ Den efterfølgende måling er dog vidt forskellig afhængig af deres gruppering.

Finansielle aktiver omfatter 4 grupper.¹⁶

4.1.1.1 Finansielle aktiver til dagsværdi med indregning i resultatopgørelsen af ændringer i dagsværdi

Aktiver der kan klassificeres som besiddes med handel for øje, hvor det forventes at kunne opnås en gevinst på kortsigt. Herunder hører som udgangspunkt endvidere afledte finansielle instrumenter, med mindre instrumentet kan klassificeres som et effektivt sikringsinstrument.

Grupperingen omfatter udover ovenstående endvidere aktiver der ved første indregning kan henføres til kategorien, såfremt 1 af nedenstående betingelser kan opfyldes¹⁷:

¹⁵ IAS 39, afsnit 43

¹⁶ IAS 39, afsnit 9

-
- En målings- eller indregningsuoverensstemmelse elimineres eller reduceres i væsentlig grad i forhold til hvis aktiver eller forpligtelser eller indregning af gevinster og tab måles på forskelligt grundlag
 - I overensstemmelse med en dokumenteret risikostyringsstrategi styres og vurderes en gruppe af finansielle aktiver på baggrund af ændringer i dagsværdien
 - Et primært finansielt instrument indeholder et afledt finansielt instrument.

Ovenstående mulighed for måling af finansielle instrumenter til dagsværdi vil i denne opgave efterfølgende blive benævnt som dagsværdimuligheden.

Som eksempler kan nævnes:

- Terminkontrakter, swaps, futures mv.
- Kundetilgodehavender
- Obligationer
- Lån til banker

Som grupperingens navn hentyder til skal disse finansielle aktiver måles til dagsværdi ved den efterfølgende måling.¹⁸ Gevinster og tab ved regulering af dagsværdien skal indregnes direkte i resultatopgørelsen.¹⁹

4.1.1.2 Hold-til-udløb investeringer

Denne gruppering omfatter finansielle aktiver, hvor der er en fast og bestemmelig betaling samt fast udløbstidspunkt. Endvidere skal der være mulighed for at beholde det pågældende aktiv til udløb ligesom dette også skal være intentionen.

Som eksempler på ovenstående kan for eksempel nævnes:

¹⁷ IAS 39, afsnit 9b og Regnskabsmæssig behandling af finansielle instrumenter, side 20

¹⁸ IAS 39, afsnit 46

¹⁹ IAS 39, afsnit 55a

-
- Obligationer
 - Lån til banker

Hold til udløbsinvesteringer skal efterfølgende måles til amortiseret kostpris ved anvendelse af den effektive rentemetode.²⁰ Den effektive rentemetode benyttes til at tilbagediskontere de forventede fremtidige ind- og udbetalinger til det finansielle aktivs nettoværdi. Gevinster og tab for finansielle aktiver der holdes til udløb skal indregnes direkte i resultatopgørelsen når indregning af det finansielle aktiv ophører, ved værdiforringelse og i forbindelse med amortisationen.²¹

4.1.1.3 Udlån og tilgodehavender

Omfatter finansielle aktiver med fast og bestemmelige betalinger, hvor endvidere gælder at der ikke findes nogen officiel pris på aktivitet.

Eksempler herpå er:

- Kundetilgodehavender
- Lån til banker

Udlån og tilgodehavender måles, som hold-til-udløb investeringer, til amortiseret kostpris efter den effektive rentemetode.²² Gevinster og tab indregnes i resultatopgørelsen efter samme regler gældende som ved hold-til-udløb investeringer.²³

4.1.1.4 Finansielle aktiver disponible for salg

Til den kategori kan henføres aktiver der er disponible for salg og som ikke er omfattet af en 3 ovenstående grupperinger.

²⁰ IAS 39, afsnit 46b

²¹ IAS 39, afsnit 56

²² IAS 39, afsnit 46a

²³ IAS 39, afsnit 56

Som eksempler herpå kan nævnes:

- Kundetilgodehavender
- Obligationer

Finansielle aktiver disponible skal efterfølgende måles til dagsværdi uden fradrag for transaktionsomkostninger i forbindelse med salg eller afhændelse.²⁴ Gevinster og tab skal indregnes direkte på egenkapitalen med undtagelse af tab ved værdiforringelse og valutakursgevinster og tab, der skal indregnes i resultatopgørelsen. Ved ophør af indregning af det finansielle aktiv skal de gevinster eller tab der er akkumuleret på egenkapitalen indregnes i resultatopgørelsen.²⁵

4.1.2 Finansielle forpligtelser

Finansielle forpligtelser defineres således.²⁶

En finansiell forpligtelse er enhver forpligtelse, der består af:

- a) En kontraktlig forpligtelse til at:
 - a. Overdrage likvide beholdninger eller andre finansielle aktiver til en anden virksomhed
 - b. Udveksle finansielle aktiver eller finansielle forpligtelser med en anden virksomhed på potentielt ugunstige betingelser for virksomheden, eller
- b) En kontrakt, som skal eller kan afregnes i virksomhedens egne egenkapitalinstrumenter, og som er:
 - a. Et ikke-afledt finansielt instrument, for hvilket virksomheden er eller kan blive forpligtet til at levere et variabelt antal af virksomhedens egne egenkapitalinstrumenter, eller

²⁴ IAS 39, afsnit 46

²⁵ IAS 39, afsnit 55b

²⁶ IAS 32, afsnit 11

-
- b. Et afledt finansielt instrument, som skal eller kan afregnes på anden måde end ved udveksling af et fast beløb i likvide beholdninger eller andre finansielle aktiver med et bestemt antal af virksomhedens egne egenkapitalinstrumenter. I denne forbindelse omfatter virksomhedens egne egenkapitalinstrumenter ikke instrumenter, som selv udgør kontrakter vedrørende fremtidig modtagelse eller overdragelse af virksomhedens egne egenkapitalinstrumenter.

Reglerne for indregning og måling af finansielle forpligtelser er i væsentligt omfang identiske med de der gælder for finansielle aktiver, hvorfor første indregning skal ske til dagsværdi og for øvrige finansielle forpligtelser skal tillægges transaktionsomkostninger.²⁷

Finansielle forpligtelser opdeles i nedenstående 2 grupper.²⁸

4.1.2.1 Finansielle forpligtelser til dagsværdi med indregning i resultatopgørelsen af ændringer i dagsværdi

Under denne kategori falder der poster der opfylder samme betingelser som for finansielle aktiver, bortset fra der dog er tale om forpligtelser.

Eksempler herpå er:

- Tab på afledte finansielle instrumenter

I tråd med reglerne for finansielle aktiver skal finansielle forpligtelser til dagsværdi med indregning i resultatopgørelsen af ændringer i dagsværdi måles til dagsværdi ved den efterfølgende måling.²⁹ Ligeledes skal gevinster og tab ved regulering af dagsværdien skal indregnes direkte i resultatopgørelsen.³⁰

²⁷ IAS 39, afsnit 43

²⁸ IAS 39, afsnit 9 og Regnskabshåndbogen 2008, side 106

²⁹ IAS 39, afsnit 47

³⁰ IAS 39, afsnit 55a

4.1.2.2 Øvrige finansielle forpligtelser

Omfatter alle finansielle forpligtelser der ikke er indeholdt i ovenstående gruppe.

Som eksempler kan nævnes:

- Lån i banker
- Leverandørgæld

Øvrige finansielle forpligtelser måles efterfølgende til amortiseret kostpris ved brug af den effektive rentemetode efter samme metode som de finansielle aktiver der måles til amortiseret kostpris³¹, hvorved at indregning af gevinster og tab sker i resultatopgørelsen efter samme regler.³²

4.1.3 Egenkapitalinstrumenter

Definitionen af egenkapitalinstrumenter er som angivet nedenfor.³³

Et egenkapitalinstrument er enhver kontrakt, som repræsenterer en andel af den forskelsværdi, der fremkommer, når man fra alle virksomhedens aktiver trækker alle dens forpligtelser.

4.2 Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter kan defineres således.³⁴

- Værdien af instrumentet ændres som følge af ændring i en underliggende pris eller indeks. Det være sig for eksempel en specifik rentesats, råvarepris, valutakurs eller lignende.
- Ved indgåelsen kræves der ingen investering, eller der kræves begrænset i forhold til primære finansielle instrumenter der påvirkes tilsvarende det sekundære.

³¹ IAS 39, afsnit 47

³² IAS 39, afsnit 56

³³ IAS 32, afsnit 11

³⁴ IAS 39, afsnit 9 og Regnskabshåndbogen 2008, side 107

-
- Afregningen sker på et fremtidigt tidspunkt.

I de efterfølgende afsnit vil de mest almindelige sikringsinstrumenter blive beskrevet i hovedtræk.

Der er omfattende regler for indregning af sikringsinstrumenter og de sikrede poster, hvorfor dette behandles særskilt i kapitel 5.

4.2.1 Terminsforretninger

Valutaterminsforretninger er af de mest udbredte sikringsinstrumenter, og er særdeles effektiv til sikring af fremtidige betalinger, såvel modtagende som afgivende. Valutaterminsforretning er meget anvendt og nyttig til sikring af nedenstående risici.³⁵

- Sikring af mellemværende i udenlandske valutaer (debitorer og kreditorer)
- Sikring eller omlægninger af valutagæld og valutatilgodehavender (valutakonti i pengeinstitut)
- Sikring af fremtidige forventede omvekslinger af valuta (forventede fremtidige pengestrømme)

En valutaterminsforretning er en bindende aftale om salg eller køb af en bestemt valuta på eller inden en bestemt dato.³⁶ Aftalen indgås ofte med virksomhedens pengeinstitutter men kan også indgås internt i en koncern. Fordelen ved en valutaterminsforretning for virksomheden er, at de kender det faktiske beløb i regional valuta, som de skal modtage eller betale, og kursrisikoen kan sikres 100%.

Prisen på en valutaterminsforretning opgøres som spotkursen med et terminstillæg eller –fradrag. Terminstillægget er udtryk for renteforskellen mellem de to valutaer som handles, hvor der vil være et tillæg såfremt den fremmede valuta er lavere forrentet end den regionale, og modsat et fradrag

³⁵ Finansielle instrumenter, side 51

³⁶ Finansielle instrumenter, side 46

hvis den fremmede valuta er højere forrentet.³⁷ Hertil må naturligvis tillægges pengeinstituttets marginal.

4.2.2 Swaps

Swap er et engels udtryk for at foretage et bytte. Der findes flere forskellige swaps, men de mest udbredte er rente- og valutawaps.

En renteswap er en aftale med en ekstern part, typisk pengeinstituttet, om at modtage (eller betale) fast rente i en periode mod at betale (eller modtage) variabel rente i samme periode og valuta.³⁸

En renteswap er især anvendelig til at ændre et lån fra variabel til fast rente (eller omvendt)³⁹, hvorved virksomheden for eksempel kan sikre sig mod de risici, der kan være forbundet med gældsforpligtelser med variabel rente.

Prisfastsættelsen på en renteswap sker ud fra renten på statsobligationer tillagt et swapsread, der er udtryk for den øgede risiko der er i forhold til statsobligationerne.⁴⁰

En valutaswap er en aftale med en ekstern part, typisk pengeinstituttet, om at betale en betalingsstrøm i en valuta mod at modtage en betalingsstrøm i en anden valuta.⁴¹

Valutaswaps er anvendelige til omlægge betalingsstrømme fra en valuta til en anden.⁴² Herved kan man eksempelvis sikre sig mod valutarisikoen på et lån i fremmed valuta eller spekulere i en kursgevinst ved at foretage en swap på et lån i regional valuta til en fremmed valuta.

Prisfastsættelsen på en valutaswap sker som udgangspunkt efter samme principper som ved renteswaps om end der er flere forhold at tage hensyn til.⁴³

³⁷ Finansielle instrumenter, side 50

³⁸ Finansielle instrumenter, side 158

³⁹ Finansielle instrumenter, side 158

⁴⁰ Finansielle instrumenter, side 164

⁴¹ Finansielle instrumenter, side 160

⁴² Finansielle instrumenter, side 160

⁴³ Finansielle instrumenter, side 171

4.2.3 Optioner

En option er en aftale mellem to parter, der giver køberen af optionen ret, men ikke pligt, til at købe eller sælge det underliggende for obligationen på eller inden et bestemt tidspunkt til en given kurs (strike).⁴⁴

En option kan i mange henseendes benyttes som et alternativt til en terminsforretning. Optionen har den fordel, at man kan undlade at udnytte den, såfremt der er en ugunstig udvikling, hvorved tabsrisikoen begrænses modsat til hvad der gør sig gældende for terminsforretninger. Optioner kan derfor til en vis grad sammenlignes med en forsikring, hvor der betales en præmie for at kunne udnytte den, hvis det viser sig økonomisk fordelagtigt.

Optionen prifsættes med udgangspunkt i spot, termin, strike, løbetid og volatilitet herunder hvor sandsynlige de enkelte udfald er.⁴⁵

4.2.4 Futures

En future er en standardiseret aftale om køb eller salg af et underliggende aktiv i en bestemt mængde til en bestemt pris og på aftalt fremtidigt tidspunkt.⁴⁶

En future er en standardiseret terminsforretning, og giver derfor i vist omfang mulighed for at afdække de samme risici som terminsforretningen, dog med det forbehold at standardisering gør, at futuren ikke kan skræddersys til den enkelte kundes behov.

Futures er noterede og handles i Danmark på Københavns Fondsbørs⁴⁷ (OMX Nordic Exchange), hvorved dagsværdien af papirer også kendes. I prifsættelsen tages hensyn til spotprisen på det underliggende aktiv og udgifter og indtægter ved at holde det underliggende aktiv.⁴⁸

⁴⁴ Finansielle instrumenter, side 58

⁴⁵ Finansielle instrumenter, side 72

⁴⁶ Finansielle instrumenter, side 112

4.3 Delkonklusion

Finansielle instrumenter kan som udgangspunkt opdeles i primære og sekundære finansielle instrumenter.

De primære finansielle instrumenter omfatter finansielle aktiver, finansielle forpligtelser og egenkapitalinstrumenter, hvor disse igen er opdelt i yderligere underkategorier, hvor der er forskellige regler for indregning og måling.

Ved sekundære finansielle instrumenter forstås afledte finansielle instrumenter, som er de mest anvendte instrumenter til sikring. Det ses dog også at der kan benyttes primære finansielle instrumenter til sikring, som for eksempel et lån optaget i fremmed valuta. Der findes mange forskellig afledte finansielle instrumenter, der kan benyttes til at sikre virksomhedens forskellige risici, herunder terminsforretninger, swaps, optioner og futures. Instrumenter kan blive meget komplicerede og kan til dels blive sværere at forstå en selve sikringsreglerne.

⁴⁷ Finansielle instrumenter, side 113

⁴⁸ Finansielle instrumenter, side 114

5. Indregning og måling af sikring i årsrapporten

Med hensyn til hedge accounting eller regnskabsmæssig sikring beskæftiger man sig almindeligvis med 3 typer.

- Sikring af dagsværdi (fair value hedge)
- Sikring af pengestrømme (cash flow hedge)
- Sikring af nettoinvesteringer i udenlandske virksomheder (hedge of a net investment in a foreign entity)

Der vil i de efterfølgende afsnit blive redegjort for indregning og måling af de 3 ovennævnte typer af regnskabsmæssig sikring samt betingelserne for anvendelse af reglerne omkring regnskabsmæssig sikring.

5.1 Betingelser for indregning af sikring i årsrapporten

Der er mulighed for at indregne og måle afledte finansielle instrumenter efter særlige regler, såfremt betingelserne herfor er opfyldt. Dette vil endvidere også medføre, at visse finansielle instrumenter, der er part i et sikringsforhold måles anderledes end angivet i kapitel 4.1.

De førnævnte regler der afgør hvorvidt reglerne omkring regnskabsmæssig sikring kan benyttes er som følger.⁴⁹

- Der skal foreligge klassifikation og dokumentation for sikringsforholdet ved indgåelsen heraf. Dokumentation skal indeholde identifikation af sikringsinstrumentet, det sikrede og vurdering af effektiviteten.
- Sikringen vurderes som værende meget effektiv, hvilket mere præcist kræver at sikringens resultat ligger indenfor et interval på 80-125%.⁵⁰
- Sikringens effektivitet og sikringsinstrumentets dagsværdi skal kunne måles pålideligt.

⁴⁹ IAS 39, afsnit 88

⁵⁰ IAS 39, AG 105b

-
- Sikringen skal løbende vurderes og være meget effektiv gennem hele perioden.
 - Ved sikring af pengestrømme skal der være meget stor sandsynlighed for at transaktionen gennemføres, ligesom der skal være en risiko der kan påvirke resultatet forbundet hermed. Hvor stor sandsynligheden for at transaktionen gennemføres kan blandt andet baseres på at virksomheden tidligere har haft mange lignende transaktioner eller at budgetsikkerheden er høj.⁵¹

Herudover gælder det, at det som udgangspunkt kun er instrumenter der er indgået med en ekstern part der må klassificeres som sikringsinstrumenter. Der kan indgås sikringstransaktioner med koncerninterne virksomheder, men disse skal elimineres i koncernregnskabet, og vil således kun opfylde kriterierne for sikring i de enkelte virksomheders regnskaber.⁵²

De poster som opfylder kriterierne for sikrede poster er som følger:

- Et indregnet aktiv eller en indregnet forpligtelse, en ikke indregnet fast aftale, en forventet transaktion, som anses for højst sandsynlig eller en nettoinvestering i en udenlandsk enhed. Det er endvidere muligt at gruppere ovenstående, såfremt de har ensartede risici, hvilket også betegnes som porteføljesikring.⁵³
- En hold-til-udløb-investering for så vidt angår valuta- og kreditrisici. Derved kan eksempelvis renterisikoen ikke sikres, idet virksomheden allerede har tilkendegivet, ved at klassificering som en hold-til-udløb-investing, at der ikke skal tages hensyn til renteændringer som forårsager ændringer i dagsværdien eller pengestrømme.⁵⁴
- Delvis sikring af pengestrømme eller dagsværdi for et finansielt aktiv eller en finansiell forpligtelse, hvilket eksempelvis kan dreje sig om identificerbar og separat målbar andel af renterisikoen tilknyttet aktivet eller forpligtelsen.⁵⁵
- Ikke-finansielle-aktiver eller ikke-finansielle-forpligtelser kan kun klassificeres som en sikret post for så vidt angår sikring af valutarisici eller værdiudsving i sin helhed.⁵⁶

⁵¹ Årsrapport efter IFRS, side 707

⁵² IAS 39, afsnit 73

⁵³ IAS 39, afsnit 78

⁵⁴ IAS 39, afsnit 79

⁵⁵ IAS 39, afsnit 81

⁵⁶ IAS 39, afsnit 82

5.2 Sikring af dagsværdi

Ved sikring af dagsværdi afdækker man risikoen for ændringer i dagsværdien af et indregnet aktiv, en indregnet forpligtelse eller en ikke-indregnet fast aftale, således at ændringer i dagsværdien ikke påvirker resultatet.⁵⁷

Dagsværdisikring omfatter både sikring af finansielle og ikke-finansielle poster. Sikringen kan blandt andet omfatte.⁵⁸

- Sikring af valutakursrisikoen på tilgodehavender og gæld i fremmed valuta ved en terminskontrakt (finansiell post)
- Sikring af kursværdien af fastforrentede tilgodehavender eller gældsforpligtelser ved en renteswap (finansiell post)
- Sikring af værdiudsving på lagre af råvarer, som handles i et aktivt marked, ved en råvarefuture (ikke finansiell post)

Sikring af dagværdi skal, såfremt betingelserne i afsnit 5.1 er opfyldt, regnskabsmæssigt behandles således.

- Gevinst eller tab fra den efterfølgende måling af sikringsinstrument til dagsværdi skal indregnes i resultatopgørelsen.⁵⁹
- Gevinst eller tab på den sikrede post, der kan henføres til den sikrede risiko, skal regulere den sikrede posts regnskabsmæssige værdi og indregnes i resultatet. Dette gælder, hvis den sikrede post ellers måles til kostpris. Indregningen af den gevinst eller det tab, der kan henføres til den afdækkede risiko i resultatet finder, anvendelse, hvis den sikrede post er et finansielt aktiv disponibelt for salg.⁶⁰

Et simpelt eksempel på ovenstående kan være afdækning af en debitor i fremmed valuta via en valutaterminskontrakt. Et sådant tilgodehavende hører under kategorien udlån og tilgodehavender

⁵⁷ IAS 39, afsnit 86a

⁵⁸ Årsrapport efter IFRS, side 702-703

⁵⁹ IAS 39, afsnit 89a

⁶⁰ IAS 39, afsnit 89b

jf. afsnit 4.1.1 og skal således måles til amortiseret kostpris. I praksis vil dette almindeligvis svare til den nominelle værdi af tilgodehavendet, idet der er tale om forholdsvis korte og sædvanlige betalingsbetingelser.⁶¹ Hvilket også er tilfældet i dette eksempel. Endvidere gælder det for begge at værdiændringer indregnes i resultatopgørelsen, hvorfor sikringsreglerne i dette eksempel er af mindre betydning.

På baggrund af ovenstående opstilles følgende eksempel:

En virksomhed sælger den 15. november 2007 for 1 mio. USD til betaling 31. januar 2008. Der indgås samtidig en terminskontrakt om salg af 1 mio. USD 31. januar 2008 til en terminskurs på 509,1. Sikringen må således betragtes som værende effektiv.

Valutakurser er som følger:

15. november 2007	509,1
31. december 2007	507,5
31. januar 2008	501,2

⁶¹ Årsrapport efter IFRS, side 694

Tabel 5.1. Indregning og måling ved regnskabsmæssig sikring af dagsværdi

	15.11.2007	31.12.2007	31.01.2008
BALANCE			
<i>Tilgodehavende</i>			
Primo	0	5.091.000	5.075.000
Indregning af debitor	5.091.000	0	0
Kursregulering af debitor	0	-16.000	-63.000
Debitorindbetaling	0	0	-5.012.000
Ultimo	5.091.000	5.075.000	0
<i>Bank</i>			
Primo	0	-4.500.000	-4.500.000
Varekøb	-4.500.000	0	0
Debitorindbetaling	0	0	5.012.000
Indfrielse af forretning	0	0	79.000
Ultimo	-4.500.000	-4.500.000	591.000
<i>Terminsforretning (periodeafgrænsning)</i>			
Primo	0	0	16.000
Regulering af terminsforretning	0	16.000	63.000
Indfrielse af forretning	0	0	-79.000
Ultimo	0	0	0
RESULTATOPGØRELSE			
<i>Nettoomsætning</i>			
Primo	0	-5.091.000	-5.091.000
Indregning af debitor	-5.091.000	-5.091.000	-5.091.000
Ultimo	-5.091.000	-5.091.000	-5.091.000
<i>Vareforbrug</i>			
Primo	0	4.500.000	4.500.000
Varekøb	4.500.000	4.500.000	4.500.000
Ultimo	4.500.000	4.500.000	4.500.000
<i>Finansielle poster</i>			
Primo	0	0	0
Regulering af terminsforretning	0	-16.000	-63.000
Regulering af debitorer	0	16.000	63.000
Ultimo	0	0	0
<i>Resultat</i>	-591.000	-591.000	-591.000

Kilde: Egen tilvirkning

Som det ses af ovenstående indregnes reguleringen af dagsværdien for både det sikrede og sikringsinstrumentet i resultatopgørelsen. Idet effektiviteten for dette tilfælde kan opgøres til 100%

udligner reguleringerne af tilgodehavendet og sikringsinstrumentet hinanden. Såfremt effektiviteten ikke var 100%, ville der opstå en difference mellem de løbende reguleringer af dagsværdierne i resultatopgørelsen, som vil afspejle den ineffektive del af sikringen.

Det er endvidere værd at bemærke, at ovenstående eksempel er upåvirket af hvorvidt reglerne omkring regnskabsmæssig sikring benyttes, idet målingen heraf vil være den samme uanset om reglerne benyttes eller ej. Dette skyldes at sikringsinstrumentet altid ville skulle måles til dagsværdi og at målingen af tilgodehavendet svarer til måling til dagsværdi. Således vil sikringseffekten altid opnås uanset om reglerne om regnskabsmæssig sikring benyttes, hvis der er tale om sikring af en post der i forvejen måles til dagsværdi.

Systemet er derimod mere kompliceret, hvis der er tale om sikring af for eksempel kursrisikoen på et realkreditlån, der skal måles til amortiseret kostpris, eller for eksempel sikring af værdiudsvingene på et råvarelager, der skal måles til kostpris. Her vil det opleves at målingen af den sikrede post reelt hverken vil være amortiseret kostpris, kostpris eller dagsværdi. Dette skyldes at den regnskabsmæssige værdi af den sikrede post skal reguleres med den ændring af dagsværdien der stammer fra den sikrede risiko.

Problemstillingen kan endvidere kort illustreres ved nedenstående eksempel.

En virksomhed indgår 01.11.2007 en aftale om salg og levering af 1.000 tønner Brent olie til levering 31.01.2008 til spotkurs på denne dato. Til afdækning af risikoen sælges futureskontrakter omfattende 1.000 tønner Brent olie med udløb 31.01.2008. Olien er købt til en kostpris på 800.000 \$, svarende til 80 \$ pr. tønde, og futureskontrakterne indgås til 90 \$ pr. tønde eller 90.000 \$ i alt. Futurekursen er pr. 31.12.2007 85 \$ pr. tønde og spotkursen er 87,50 \$ pr. tønde. Der er således en gevinst pr. 31.12.2007 på terminkontrakten på 5.000 \$ og tilsvarende et tab på oliebeholdningen. Dagsværdiændringen af varebeholdninger vil ikke nødvendigvis være den samme som regulering af sikringsinstrumentet, selvom effektiviteten kan opgøres til 100%, som er tilfældet i dette eksempel. Dette skyldes at denne også er påvirket af andre forhold som eksempel ændring i forventede omkostninger ved effektivering af salget

Tabel 5.2. Indregning og måling ved regnskabsmæssig sikring af dagsværdi af en ikke-finansiell post der måles til dagsværdi

	Bank	Periodeafgrænsning	Varebeholdninger	Finansielle poster
Indkøb af olie	-80.000		80.000	
Regulering af future		5.000		-5.000
Regulering af varebeholdninger			-5.000	5.000
31.12.2007	-80.000	5.000	75.000	0

Kilde: Egen tilvirkning med inspiration fra Håndbog i årsrapport side 189-191, eksempel udarbejdet af Frank Thinggaard

Det ses således at varebeholdningerne pr. 31.12.2007 hverken måles til kostprisen eller dagsværdien som begge er over 75.000 \$. Dette er et resultat af anvendelsen reglerne for regnskabsmæssig sikring, når den sikrede post ikke almindeligvis måles til dagsværdi, der gør at målingen af den sikrede post til en vis grad kan virke misvirkende, som for eksempel i dette tilfælde.

5.3 Sikring af pengestrømme

Ved sikring af dagsværdi af dækker man risikoen for udsving i pengestrømme, der er tilknyttet et indregnet aktiv eller en forventet og højst sandsynlig transaktion.⁶²

Som eksemplet på regnskabsmæssig sikring kan nævnes.⁶³

- Sikring af rentebetalingerne på variabelt forrentede tilgodehavender eller forpligtelser ved en renteswap
- Sikring af forventet køb og salg i fremmed valuta ved en valutaterminskontrakt
- Sikring af indkøbspriser på råvarer ved en råvarefuture

Sikring af pengestrømme skal regnskabsmæssigt behandles således.

⁶² IAS 39, afsnit 86b

⁶³ Årsrapport efter IFRS, side 703

-
- Den del af gevinsten eller tabet på sikringsinstrumentet, som vurderes at være effektiv skal sikring, skal indregnes direkte på egenkapitalen gennem egenkapitalopgørelsen.⁶⁴
 - Den ineffektive del af gevinsten eller tabet på sikringsinstrumentet skal indregnes i resultatet.⁶⁵

Endvidere er det således at hvis en forventet pengestrøm efterfølgende medfører indregning af et finansielt aktiv eller en finansiell forpligtelse, skal gevinster eller tab indregnet på egenkapitalen reklassificeres til resultatopgørelsen på dette tidspunkt.⁶⁶ Et eksempel på dette kan være realisation af et budgetteret salg.

Systemet er imidlertid lidt mere komplekst, hvis realisering af den forventede pengestrøm medfører indregning af et ikke-finansielt aktiv eller en ikke-finansiell forpligtelse, idet der her er to muligheder for indregning af den akkumulerede dagsværdiregulering. Dette kunne for eksempel være ved realiseringen af et forventet varekøb, hvilket vil medføre at virksomheden skal indregne en varebeholdning i balancen. Virksomheden har muligheden for at indregne den akkumulerede dagsværdiregulering efter ”egenkapitalmodellen” eller ”basisjustering”, som de to muligheder almindeligvis benævnes.

Vælger virksomheden at benytte ”egenkapitalmodellen” medfører dette at den akkumulerede dagsværdiregulering af sikringsinstrumenter, der indtil har været indregnet på egenkapitalen, skal reklassificeres til resultatopgørelsen i takt med at det erhvervede aktiv eller den påtagne forpligtelse påvirker resultatopgørelsen.⁶⁷ Er der for eksempel tale om realisering af et forventet varekøb, skal virksomheden indregne varebeholdningen til kostpris og dagsværdireguleringen reklassificeres til resultatopgørelsen i takt med varerne sælges.

Ved benyttelse af det andet alternativ, ”basisjustering”, skal den akkumulerede dagsværdiregulering af sikringsinstrumenter indregnes som en del af aktivitet eller forpligtelsens kostpris.⁶⁸ Dette vil ved for eksempel realisering af et forventet varekøb resultere i, at varebeholdningen indregnes til kostpris med tillæg eller fradrag af dagsværdireguleringen der reklassificeres fra egenkapitalen.

⁶⁴ IAS 39, afsnit 95a

⁶⁵ IAS 39, afsnit 95b

⁶⁶ IAS 39, afsnit 97

⁶⁷ IAS 39, afsnit 98a

⁶⁸ IAS 39, afsnit 98b

Det skal i relation til ovenstående bemærkes at valget af enten ”egenkapitalmodellen” eller ”basisjustering” er en del af virksomhedens anvendte regnskabspraksis og skal derfor anvendes konsekvent.⁶⁹

Til illustration af hvorledes indregning og måling skal ske er opstillet foran følgende eksempel, hvor der tages udgangspunkt, i sikring af en ordre i fremmed valuta.

En virksomhed modtager den 15. november 2007 en ordre på salg for 1 mio. USD til levering 31. januar 2008 og betaling 28. februar 2008. Der indgås ved ordremodtagelse en terminskontrakt om salg af 1 mio. USD 28. februar 2008 til en terminskurs på 509,1. I den forventede pengestrøm tager udspring i en faktisk modtaget ordre må denne således betragtes som en højst sandsynlig transaktion. Da beløb og udløb matcher hinanden kan sikringen således betragtes som værende effektiv.

Valutakurser er som følger:

15. november 2007	509,1
31. december 2007	507,5
31. januar 2008	501,2
28. februar 2008	492,9

⁶⁹ IAS 39, afsnit 99

Tabel 5.3. Indregning og måling ved regnskabsmæssig sikring af pengestrømme

	31.12.2007	31.01.08	28.02.08
BALANCE			
<i>Tilgodehavende</i>			
Primo	0	0	5.012.000
Indregning af debitor	0	5.012.000	0
Kursregulering af debitor	0	0	-83.000
Debitorindbetaling	0	0	-4.929.000
Ultimo	0	5.012.000	0
<i>Bank</i>			
Primo	0	0	-4.500.000
Varekøb	0	-4.500.000	0
Debitorindbetaling	0	0	4.929.000
Indfrielse af forretning	0	0	162.000
Ultimo	0	-4.500.000	591.000
<i>Terminsforetning (periodeafgrænsning)</i>			
Primo	0	16.000	79.000
Regulering af terminsforetning	16.000	63.000	83.000
Indfrielse af forretning	0	0	-162.000
Ultimo	16.000	79.000	0
<i>Egenkapital</i>			
Primo	0	-16.000	0
Regulering af terminsforetning	-16.000	16.000	0
Ultimo	-16.000	0	0
RESULTATOPGØRELSE			
<i>Nettoomsætning</i>			
Primo	0	0	-5.012.000
Indregning af debitor	0	-5.012.000	-5.012.000
Ultimo	0	-5.012.000	-5.012.000
<i>Vareforbrug</i>			
Primo	0	0	4.500.000
Varekøb	0	4.500.000	4.500.000
Ultimo	0	4.500.000	4.500.000
<i>Finansielle poster</i>			
Primo	0	0	-79.000
Regulering af terminsforetning	0	-79.000	-83.000
Regulering af debitorer	0	0	83.000
Ultimo	0	-79.000	-79.000
<i>Resultat</i>	0	-591.000	-591.000

Kilde: Egen tilvirkning

I relation til foranstående eksempel vedrørende indregning og måling ved regnskabsmæssig sikring af pengestrømme ses det at hele kursreguleringen af sikringsinstrumentet indregnes på egenkapitalen frem til realisering af den forventede pengestrøm, der i dette tilfælde er en modtaget salgsordre.

Såfremt der havde været tale om undersikring, hvilket var tilfældet hvis der eksempelvis var en indgået en kontrakt 900 t.USD, ville hele reguleringen af sikringsinstrumentet skulle indregnes på egenkapitalen. Modsat ville der hvis der var indgået en kontrakt på for eksempel 1.100 t.USD, og der således var tale om oversikring, kun skulle ske regulering af de første 1.000 t.USD af kontrakten på egenkapitalen, som ville være den effektive del. De resterende 100 t.USD som vil være en ineffektiv del af sikringen ville skulle indregnes i resultatopgørelsen. Således påvirkes resultatopgørelsen hvis der sket oversikring, hvorimod det ikke har betydning herpå såfremt der er sket undersikring. Dette er endvidere illustreret i bilag 1 og 2, hvor foranstående eksempel fremgår med en sikringseffektivitet på henholdsvis 90% og 110%.

5.4 Sikring af nettoinvestering i udenlandske virksomheder

Den sidste sikringsgruppering er sikring af en nettoinvestering i en udenlandsk virksomhed. Den udenlandske virksomhed defineres som en virksomhed, der er tilknyttet modervirksomheden enten som dattervirksomhed, associeret virksomhed eller joint venture. Nettoinvesteringen defineres som modervirksomhedens kapitalandel i den pågældende virksomheds nettoaktiver.⁷⁰ Der er ved sikring af nettoinvesteringen tale om sikring af risikoen for tab som følge af ændringer i valutakurser.

Som eksempel på regnskabsmæssig sikring kan nævnes.⁷¹

- Sikring af egenkapitalen i den udenlandske virksomhed ved et lån optaget i fremmed valuta.⁷²

Sikring af nettoinvestering udenlandske virksomheder behandles regnskabsmæssigt således:

⁷⁰ IAS 21, afsnit 8

⁷¹ Årsrapport efter IFRS, side 703

⁷² Årsrapport efter IFRS, side 717

-
- Den del af gevinsten eller tabet på sikringsinstrumentet, som vurderes at være effektiv sikring, skal indregnes direkte på egenkapitalen gennem egenkapitalopgørelsen.⁷³
 - Den ineffektive del skal indregnes i resultatopgørelsen.⁷⁴

Det ses således at den regnskabsmæssige behandling af sikringsinstrumentet ved sikring af nettoinvestering i udenlandske virksomheder er identisk med sikring af pengestrømme.

Valutakursreguleringen af egenkapitalen i den udenlandske virksomhed indregnes, ligesom kursreguleringen af sikringsinstrumentet, direkte på egenkapitalen.⁷⁵ Ved afvikling af investeringen i virksomheden skal nettokursreguleringen der hidtil er indregnet og akkumuleret på egenkapitalen tilbageføres og indregnes i resultatopgørelsen, som en del af gevinsten eller tabet i forbindelse med salget.⁷⁶

5.5 Delkonklusion

Det konkluderes, at der generelt er omfattende og komplekse betingelser for hvornår reglerne omkring regnskabsmæssig kan benyttes. Herunder er det især krav om sikringstransaktionens effektivitet der er tungt vejende.

Regnskabsmæssig sikring inddeles i kategorierne ”sikring af dagsværdi”, ”sikring af pengestrømme” og ”sikring af nettoinvestering i en udenlandsk virksomhed”, hvor de 2 sidstnævnte har en del lighedstegn.

Ved dagsværdisikring sikres dagsværdien af et indregnet aktiv eller en indregnet forpligtelse. Såvel sikringsinstrumentet som den sikrede posts regulering af dagsværdien indregnes i resultatopgørelsen. Den regnskabsmæssige værdi af den sikrede post skal reguleres med dagsværdireguleringen, hvilket der især for ikke-finansielle aktiver eller ikke-finansielle forpligtelser kan medføre en kompliceret måling. For aktiver og forpligtelser der i forvejen måles til

⁷³ IAS 39, afsnit 102a

⁷⁴ IAS 39, afsnit 102b

⁷⁵ IAS 21, afsnit 39

⁷⁶ IAS 21, afsnit 48

dagsværdi med indregning af værdireguleringer i resultatopgørelsen, har det ingen betydning for indregning og måling om der anvendes regnskabsmæssig sikring.

Ved sikring af pengestrømme sikres risikoen for ændringer i pengestrømme tilknyttet et indregnet aktiv eller forpligtelse eller en forventet transaktioner. Værdireguleringen af den effektive del af sikringsinstrumentet indregnes direkte på egenkapitalen, hvorimod en eventuel ineffektiv del indregnes i resultatopgørelsen. Den akkumulerede værdiregulering indregnes som udgangspunkt i resultatopgørelsen ved indregning af den forventede transaktion i balancen. Foranstående gælder imidlertid ikke hvis der er tale om indregning af et ikke-finansielt aktiv eller en ikke-finansiel forpligtelse, her er indregning mere kompleks idet der er 2 muligheder herfor, nemlig ”egenkapitalmodellen” og ”basisjustering”

Sikring af nettoinvestering i udenlandske virksomheder omfatter for eksempel en modervirksomheds sikring af egenkapitalen i en dattervirksomhed ved optagelse af et lån i fremmed valuta. Kategorien er ikke tilknyttet særlig kompleksitet i forhold til sikring af dagsværdi og pengestrømme, og er således heller ikke behandlet nærmere i de efterfølgende afsnit.

6. Beskrivelse af problemstillinger i forbindelse med indregning af sikring

Som nævnt tidligere gør de nuværende regnskabsstandarder regnskabsmæssig sikring til et særdeles komplekst område, for såvel regskabsudarbejdere- og brugere som revisorer.

IASB er derfor kommet med forslag til en forbedring af reglerne for at mindske kompleksiteten i deres diskussions rapport: Reducing the Complexity in Reporting Financial Instruments.

Overordnet har IASB to mulige indgangsvinkler til at ændre kravene til regnskabsmæssig sikring.⁷⁷

- At fjerne (og muligvis erstatte) eksisterende regnskabsmæssig sikring.
- At bevare og simplificere eksisterende krav til regnskabsmæssig sikring.

Der vil i de efterfølgende to afsnit ske en gennemgang af ovenstående indgangsvinkler til løsning af problemstillingen.

6.1 Fjerne (og muligvis erstatte) krav til regnskabsmæssig sikring

Som det fremgår af overskriften er den ene tilgang til at løse problemstillingerne at fjerne eller erstatte den nuværende form for regnskabsmæssig sikring. De to indgangsvinkler vil blive belyst nedenfor, for overskuelighedens skyld, opdelt i to selvstændige afsnit.

6.1.1 Fjernelse af eksisterende regnskabsmæssig sikring

En mulighed for at forbedre det nuværende regelsæt og i særdeleshed for at forenkle det er simpelthen at fjerne reglerne omkring regnskabsmæssig sikring.⁷⁸

⁷⁷ Discussion Paper, afsnit 2.30

⁷⁸ Discussion Paper, afsnit 2.31

Baggrund herfor er at nogle brugere af årsrapporterne argumenterer for at de nuværende regler ikke i alle tilfælde afspejler de økonomiske konsekvenser af sikringsaktiviteten, og at præsentation af effekterne af sikringsaktiviteten i årsrapporten giver mere brugbar information.⁷⁹

Modsat argumenter udarbejderne af årsrapporterne for, at den heraf medfølgende volatilitet i indtjeningen, såfremt reglerne omkring regnskabsmæssig sikring fjernes, ikke afspejler de økonomiske konsekvenser af sikringsaktiviteterne.⁸⁰

Ovenstående vil i korte træk medføre væsentlig formindskelse af kompleksiteten idet indregning og måling af de sikrede poster og sikringstransaktionerne ville skulle ske efter det almindelige regelsæt. Dette gælder dog ikke for dagsværdi sikring af poster der i forvejen måles til dagsværdi med værdireguleringer i resultatopgørelsen, da målingen ikke af såvel sikringstransaktionen som den sikrede post er de samme uanset om reglerne for regnskabsmæssig sikring benyttes.

6.1.2 Erstatte eksisterende regnskabsmæssig sikring

Alternativt til at fjerne reglerne omkring regnskabsmæssig kan reglerne omkring sikring af dagsværdi erstattes af et mindre komplekst regelsæt hvor målingsuoverensstemmelser stadig vil blive afhjulpet. Der er for så vidt angår sikring af pengestrømme ikke noget umiddelbart alternativ til de nuværende regler.⁸¹

IASB har 3 forslag til en erstatning for de eksisterende regler for regnskabsmæssig sikring.⁸²

- a) Erstatte dagsværdimuligheden for instrumenter der ellers vil være sikrede poster
- b) Tillad indregning og måling udenfor resultatopgørelsen på gevinster og tab fra finansielle instrumenter klassificeret som sikringsinstrumenter (som ved sikring af pengestrømme)
- c) Tillad indregning og måling udenfor resultatopgørelsen på gevinster og tab fra finansielle instrumenter klassificeret som sikrede poster

⁷⁹ Discussion Paper, afsnit 2.32

⁸⁰ Discussion Paper, afsnit 2.32

⁸¹ Discussion Paper, afsnit 2.33

⁸² Discussion Paper, afsnit 2.35

Ovenstående 3 forslag vil blive uddybet nærmere i de efterfølgende afsnit. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at det for alle 3 forslags vedkommende gælder at de nuværende krav til præsentation forbliver uændrede.

6.1.2.1 Erstat dagsværdimuligheden for instrumenter der eller vil være sikrede poster

En af mulighederne for at reducere kompleksiteten vil være at tillade dagsværdisikring for kun de aktiver og forpligtelser der ikke må måles til dagsværdi ved brug af dagsværdimuligheden. Herefter vil dagsværdisikring stadig være tilladt for særlige finansielle instrumenter og mange ikke-finansielle aktiver og forpligtelser. En virksomhed kan benytte dagsværdimuligheden til at løse regnskabsmæssige uoverensstemmelser.

Imidlertid vil udarbejderne af årsrapporterne ikke se dagsværdimuligheden som sammenlignelig med dagsværdisikring, idet dagsværdimuligheden er mindre fleksibel som følge af nedenstående:

- Såfremt dagsværdimuligheden benyttes skal dette ske fra første indregning og er uigenkaldeligt. I modsætning hertil kan dagsværdi sikring, såfremt betingelserne til benyttelse heraf er opfyldt, startes og stoppes som virksomheden måtte ønske det.
- Dagsværdimuligheden skal anvendes på hele aktivet eller forpligtelsen, hvorimod dagsværdisikringen kan anvendes på specifikke risici eller dele af en sikret post.
- Ved anvendelse af dagsværdimuligheden skal de sikrede poster som udgangspunkt være finansielle instrumenter, hvorimod dagsværdisikring også er tilgængelig for ikke-finansielle instrumenter.

Ovenstående problemstillinger kan umiddelbart løses ved at foretage følgende ændringer til dagsværdimuligheden:

- Tilladelse til at benytte dagsværdimuligheden på flere ikke-finansielle aktiver og forpligtelser
- Tilladelse til at anvende dagsværdimuligheden på specifikke risici eller dele af den sikrede post.

-
- Tilladelse til at påbegynde anvendelsen af dagsværdimuligheden efter første indregning.

Der er imidlertid også ulemper ved indførelse af ovenstående fleksibilitet som kendt fra dagsværdisikring. Her kan eksempelvis nævnes problemstillinger vedrørende sikring af specifikke risici eller dele af et aktiv eller en forpligtelse, som vil blive behandlet nærmere senere. Det kan herudover blandt også diskuteres, hvorvidt der skal gives tillade til fravælge brugen af dagsværdimuligheden for en post på et senere tidspunkt, som følge af fjernelse af kravet om påbegyndelse fra første indregning.

Ovenstående ændringer vil overordnet ikke medføre væsentlige forbedringer eller forenklinger, idet sikringsreglerne reelt ikke har nogen betydning ved sikring af poster der i forvejen måles til dagsværdi. Såfremt dagsværdimuligheden tillades for flere typer af aktiver og forpligtelser, er det min opfattelse at det endda kan være med til at forøge kompleksiteten.

6.1.2.2 Tillad indregning og måling udenfor resultatopgørelsen på gevinster og tab fra sikringsinstrumenter

Ved sikring af pengestrømme sker der ikke nogen regulering af den regnskabsmæssige værdi af et sikret aktiv eller forpligtelse, men derimod indregnes gevinster og tab fra sikringsinstrumentet på egenkapitalen og reklassificeres til resultatopgørelsen når den sikrede transaktioner realiseres.

Samme metode kan benytte ved dagsværdisikring, ved at gevinster og tab fra en effektiv sikring indregnes på egenkapitalen og målingen af den sikrede post forbliver uændret.

Fordelene ved ovenstående forslag er som udgangspunkt nedenstående.

- Den regnskabsmæssige værdi af den sikrede post vil ikke blive berørt
- Måleattributten for den sikrede post vil være upåvirket af om posten er sikret eller ej.
- Der vil være færre løbende påvirkninger på resultatopgørelsen.

Gevinster og tab på sikrede poster der i første omgang er indregnet på egenkapitalen, vil imidlertid skulle reklassificeres til resultatopgørelsen for at udligne gevinster på den sikrede post.

Ved at benytte samme teknik ved dagsværdisikring som ved sikring af pengestrømme for så vidt angår indregning af løbende gevinster og tab fra sikringsinstrumentet, ville der umiddelbart ske en reduktion af kompleksiteten. Imidlertid er det de samme krav der gælder for at benytte sig af regler om regnskabsmæssig sikring, hvorfor formindskelsen af kompleksiteten ikke er overvældende.

6.1.2.3 Tillad indregning og måling udenfor resultatopgørelsen på gevinster og tab fra finansielle instrumenter klassificeret som sikrede poster

Dette forslag indebærer, at de fleste finansielle instrumenter vil blive målt til dagsværdi, og at gevinster og tab fra nedenstående instrumenter vil herefter blive indregnet i resultatopgørelsen.

- Afledte finansielle instrumenter
- Instrumenter disponible for salg
- Instrumenter der ved første indregning i sit fulde måles til dagsværdi.

For øvrige instrumenter end de ovenstående vil det være tilladt at indregne urealiserede gevinster eller tab i enten resultatopgørelsen eller egenkapitalen. Det kan desuden vælges at indregnes en del heraf i resultatopgørelsen og den resterende del på egenkapitalen.^{83 84} Valget om hvorledes gevinster og tab skal indregnes skal ske fra første indregningen, men det er dog muligt efterfølgende at ændre dette valg.⁸⁵

Udover ovenstående vil det være således, at hvis et afledt finansielt instrument er benyttet til at sikre mod ændringer i dagsværdien på et specifikt finansielt instrument, så vil fremtidige gevinster eller tab på det sikrede instrumenter kunne indregnes i resultatopgørelsen. Gevinster og tab på sikringsinstrumentet og det sikrede vil blive udlignet i resultatopgørelsen som ved

⁸³ Discussion Paper, afsnit 2.49

⁸⁴ Dette gælder dog ikke for urealiserede gevinster og tab på rentebærende finansielle instrumenter der kan tilskrives ændringer i virksomhedens egen kreditrisiko. Her skal indregning ske på egenkapitalen.

⁸⁵ Discussion Paper, afsnit 2.50

dagsværdisikring. Der er dog den forskel i forhold til dagsværdisikring, at der ikke er krav om test af effektiviteten hverken ved indregning eller efterfølgende.⁸⁶

Denne tilgangsvinkel vil medføre at væsentlig flere finansielle instrumenter vil blive målt til dagsværdi.⁸⁷ Forslaget indebærer imidlertid begrænsede restriktioner omkring hvor indregning af gevinster og tab skal indregnes. Hvis der blev tilføjet restriktioner, som kendt fra de nuværende regler omkring regnskabsmæssig sikring, ville der kun være sket en begrænset mindskelse af kompleksiteten. Ligeledes kan indregningen af gevinster og tab i både resultatopgørelsen og egenkapitalen skabe forvirring hos regnskabsbrugeren.⁸⁸

6.2 Bevare og simplificere eksisterende krav til regnskabsmæssig sikring

Et alternativ til at fjerne det nuværende regelsæt omkring regnskabsmæssig sikring er at simplificere de nuværende krav hertil. IASB er herfor kommet med forslag til ændring af nedenstående aspekter vedrørende regnskabsmæssig sikring.

- Klassificering og dokumentation
- Deklassificering og omklassificering
- Delvis sikring
- Effektivitetsvurdering og indregning af ineffektivitet
- Porteføljesikring
- Reklassifikation til resultatopgørelsen af akkumulerede gevinster og tab (kun aktuelt for sikring af pengestrømme)
- Andre problemstillinger (kun IAS 39)

Ovenstående vil blive nærmere forklaret og belyst i de efterfølgende afsnit.

⁸⁶ Discussion Paper, afsnit 2.52

⁸⁷ Discussion Paper, afsnit 2.53

⁸⁸ Discussion Paper, afsnit 2.54

6.2.1 Klassificering og dokumentation

Efter det nuværende regelsæt skal et sikringsforhold klassificeres og dokumenteres før end at regnskabsmæssig sikring påbegyndes, idet ledelsen potentielt kan manipulere resultatet ved at først at foretage klassificeringen efterfølgende.⁸⁹

Imidlertid er det ikke kun ved første indregning af sikringens effektivitet skal kunne dokumenteres men over hele sikringsperioden, hvilket kan medføre at sikringsforholdet ikke længere er effektivt efter den valgt metode at dokumentere dette på. Dette er ikke hensigtsmæssigt og det overvejes derfor, om der er muligt at virksomheden kan udarbejde en generel politik for effektivitetstest som inkluderer en tilbagefaldsposition, såfremt det på et senere tidspunkt viser sig at den oprindelige dokumenterede metode ikke er korrekt.

6.2.2 Deklassificering og omklassificering

På nuværende tidspunkt kan et sikringsforhold efter reglerne om regnskabsmæssig sikring startes og stoppes som det ønskes. Regnskabsmæssig sikring skal dog stoppes hvis effektivitetstesten på et efterfølgende tidspunkt fejler.

Ovenstående betyder med andre ord, såfremt effektivitetsbetingelserne mv. er opfyldt, at det samme sikringsinstrument på et senere tidspunkt kan omklassificeres som sikring af den samme sikrede post eller en anden sikret post, selvom sikringsforholdet har været ophørt på et tidligere tidspunkt. Sikringsinstrumenter kan endda benyttes til regnskabsmæssig sikring af pengestrømme.⁹⁰

Ovenstående giver naturligvis en vis fleksibilitet, men omvendt kan løbende deklassificering og omklassificering af sikringsforholdene, gøre årsrapporterne svært forståelig for eksterne brugere af årsrapporten.⁹¹

⁸⁹ Discussion Paper, afsnit 2.58

⁹⁰ Discussion Paper, afsnit 2.62

⁹¹ Discussion Paper, afsnit 2.63

En mulighed i relation til ovenstående vil være at indføre regler og begrænsninger omkring deklassificering og omklassificering. Herunder kunne uigenkaldelig klassificering af sikringsforholdet være en mulighed. Virksomhederne vil således ikke længere have fleksibiliteten i at kunne starte og stoppe regnskabsmæssig sikring som det ønskes, idet dette opfattes som værende den væsentligste forskel ved regnskabsmæssig sikring i forhold til dagsværdimuligheden.⁹²

6.2.3 Delvis sikring

Med de nuværende regler kan regnskabsmæssig sikring benyttes på dele af en risiko knyttet til en post, såfremt kravene til effektivitet mv. som ved sikring af poster i sit hele opfyldt.

Delvis sikring er blandt andet kompleks i forbindelse med indregning af ineffektivitet. Dette skaber visse problemstillinger, idet det især for så vidt angår sikring af pengestrømme kan være svært at udskille den ineffektive del af sikringen, hvilket blandt andet kan henføres til at der ikke er indregnet et aktiv eller forpligtelse.⁹³

Der er således forslag om helt at fjerne mulighed omkring delvis sikring. Der vil ske en væsentlig reducere af kompleksiteten knyttet til regnskabsmæssig sikring, blandt andet fordi der vil være færre regler som udarbejderne af årsrapporterne og deres revisorer skal iagttage.⁹⁴

Der er dog også modargumenter herimod, trods at det vil forårsage en væsentlig reducere af kompleksiteten hvis mulighed for at foretaget delvis sikring ophører. Regnskabsmæssig sikring vil blive benyttet i et mindre omfang, og såfremt sikring ville kunne kvalificeres som værende effektiv nok til at kunne klassificeres som fuld sikring, ville det formentlig medføre en øget indregning af ineffektivitet. Foranstående vil resultere i øget volatilitet i virksomhedernes resultater, hvilket ifølge de som argumenterer i mod ikke er hensigtsmæssigt, og derfor betragter kompleksiteten tilknyttet delvis sikring som værende acceptabel i forhold til de opnåede effekter.⁹⁵

⁹² Discussion Paper, afsnit 2.64

⁹³ Discussion Paper, afsnit 2.70

⁹⁴ Discussion Paper, afsnit 2.71

⁹⁵ Discussion Paper, afsnit 2.73

6.2.4 Effektivitetsvurdering og indregning af ineffektivitet

For at reglerne om regnskabsmæssig sikring kan benyttes skal sikringsforholdet kunne betegnes som værende meget effektiv. Der er på nuværende ingen faste regler om hvilken metode, der skal benyttes for at dokumentere effektiviteten, men derimod skal hver virksomhed vælge den metode der passer dem bedst og anvende den konsistent.⁹⁶

Ovenstående medfører at der i visse tilfælde, især for så vidt angår sikring af pengestrømme, kan opstå uenighed mellem virksomhederne og deres revisor omkring hvilken metode som skal bruges for at dokumentere effektiviteten.⁹⁷

En løsning herpå vil være at fjerne alle eller visse af kravene omkring effektivitet for at benytte regnskabsmæssig sikring. IASB har umiddelbart 4 forslag til hvorledes og i hvilket omfang dette kunne ske.

En mulighed vil være at fjerne alle krav om at sikringen skal være effektiv for at benytte reglerne om regnskabsmæssig sikring samtidig med at faktisk ineffektivitet vil skulle indregnes direkte i resultatopgørelsen med det samme. Konsekvens heraf vil være et flere sikringsforhold ville kunne kvalificeres til regnskabsmæssig sikring, og at mindre relevant og forståelig information vil være tilgængelig for regnskabsbrugeren.⁹⁸

Et alternativt til ovenstående vil være kun at fjerne kravene om effektiviteten af sikringen når en post i set hele er klassificeret som en sikret post. Posten ville kunne klassificeres som en sikret post på et hvilket som helst tidspunkt, men vil ikke kunne deklassificeres. Forslaget vil medføre reduceret kompleksitet og mere forståelig information for regnskabsbrugen, men fleksibiliteten vil dog være mindre en ved forrige forslag.⁹⁹

En anden mulighed for at reducere kompleksiteten relateret til effektiviteten, vil være at fjerne krav om tilbagevirkende kontrol heraf når en post i sit fulde er klassificeret som en sikret post. Der vil

⁹⁶ Discussion Paper, afsnit 2.80

⁹⁷ Discussion Paper, afsnit 2.81 og 2.82

⁹⁸ Discussion Paper, afsnit 2.84

⁹⁹ Discussion Paper, afsnit 2.85

dog være krav om fremadskuende test af effektiviteten. Virksomheden vil endvidere have mulighed for at deklassificere posten som en sikret post på et fremtidigt tidspunkt. Konsekvensen heraf vil være en øget fleksibilitet samtidig med at der bevares visse restriktioner.¹⁰⁰

Ovenstående kan eventuel udvides til også at omfatte delvis sikring, men problemerne med at identificere risikoeksponeringen i en delvis sikring og målingen af ændringer i pengestrømme eller dagsværdi, gør at det kan være nødvendigt med yderligere krav udover en fremadskuende test af effektiviteten.¹⁰¹

6.2.5 Porteføljesikring

Ensartede aktiver og forpligtelser kan sikres som en gruppe af poster, såfremt de har samme følsomhed overfor de afdækkede risici.¹⁰²

Det udgør imidlertid et problem, at der kræves denne ensartethed, for de (fx pengeinstitutter) som sikrer porteføljer af poster, hvorfor reglerne om regnskabsmæssig sikring nødvendigvis ikke benyttes. Der er på baggrund heraf ønsket om øget fleksibilitet for så vidt angår mulighederne for at gruppere poster som sikrede poster.¹⁰³

IASB er imidlertid af den holdning, at reglerne der vil kræves for at bevare disciplin med hvornår porteføljesikring benyttes, vil medføre en væsentlig kompleksitet.¹⁰⁴

6.2.6 Reklassifikation af akkumulerede gevinster og tab til resultatopgørelsen (kun aktuelt for sikring af pengestrømme)

Efter det nuværende regelsæt skal gevinster og tab fra sikringsinstrumenter, der benyttes til sikring af pengestrømme, indregnes direkte på egenkapitalen indtil de sikrede pengestrømme påvirker

¹⁰⁰ Discussion Paper, afsnit 2.86

¹⁰¹ Discussion Paper, afsnit 2.87

¹⁰² IAS 39, afsnit 83

¹⁰³ Discussion Paper, afsnit 2.89

¹⁰⁴ Discussion Paper, afsnit 2.90

resultatopgørelsen, hvorefter gevinster eller tab indregnet på egenkapitalen vil blive reklassificeret til resultatopgørelsen.

Et simplere alternativ vil være, at fastsætte en dato hvor transaktionen forventes gennemført og herefter reklassificere gevinster eller tab indregnet på egenkapitalen til resultatopgørelsen. Dette ville skulle ske uanset om transaktionen er blevet gennemført eller ej.¹⁰⁵ Dette forslag kan eventuelt kombineres med ændringer til effektivitetstesten, idet den mindskede fleksibilitet vil kunne forsvare simplere krav hertil.¹⁰⁶

På trods af forslagetts enkelthed, idet der ikke skal holdes styr på individuelle gevinster og tab, skal det påpeges at fejl i forecasts hvorpå sikringsforretningen etableres, vil medføre volatilitet i resultatopgørelsen idet sammenhængen med pengestrømmen forsvinder.

6.2.7 Andre problemstillinger (kun IAS 39)

Efter de nuværende regler kan der ved sikring af den ved en fast aftale forbundne valutakursrisiko vælges frit mellem og behandlingen heraf skal ske sikring af dagsværdi eller pengestrømme.¹⁰⁷

Ved sikring af pengestrømme der medfører indregningen af en ikke-finansielt post, er der også 2 muligheder for indregning af den på egenkapitalen akkumulerede dagsværdiregulering af sikringsinstrumentet. De to muligheder benævnes ”egenkapitalmodellen” og ”basisjustering”¹⁰⁸

Disse valgmuligheder kan med fordel slettes, hvorved der vil ske en mindskelse af kompleksiteten og sammenligneligheden vil blive øget.¹⁰⁹

¹⁰⁵ Discussion Paper, afsnit 2.94

¹⁰⁶ Discussion Paper, afsnit 2.95

¹⁰⁷ IAS 39, afsnit 87

¹⁰⁸ Discussion Paper, afsnit, 2.97

¹⁰⁹ Discussion Paper, afsnit. 2.98

6.3 Delkonklusion

Som det fremgår af foranstående afsnit har IASB en række af forslag til at formindske kompleksiteten tilknyttet regnskabsmæssig sikring. Helt overordnet spæder IASBs forslag fra helt at fjerne regnskabsmæssig sikring til enkelte modificeringer af elementer i regelsættet.

IASBs ene indgangsvinkel til at formindske kompleksitet er at fjerne regnskabsmæssig sikring eller erstatte det nuværende regelsæt med et mindre komplekst. Dette vil for så vidt angår førstnævnte medføre en væsentlig formindskelse af kompleksiteten, idet der således kun vil være nødvendigt at forholde sig til de almindelige regler for indregning og måling. Til gengæld vil det som udgangspunkt resultere i en øget volatilitet i resultatopgørelsen, hvilket kan tale imod forslaget. I forbindelse hermed har IASB også en række forslag til erstatninger for det nuværende regelsæt. Fælles for disse er imidlertid, at de kun er gældende for så vidt angår sikring af dagsværdier, da der ikke er noget umiddelbart alternativ for dagsværdisikring. IASB har forslag til ændringer for både hvad angår indregning og måling af sikringsinstrumentet som den sikrede post. Forslagene kan generelt være med til at give en væsentlig reducere af kompleksiteten, men de er dog ikke helt uden ulemper.

I den mere moderate ende af skalaen har IASB en række forslag til mindre ændringer af det nuværende regelsæt. Forslagene omfatter blandt andet effektivitet, klassificering delvis sikring og porteføljesikring. Fælles for disse er at de ikke i sig selv vil kunne formindske kompleksiteten i væsentlig grad, og det er derfor min opfattelse at de ikke kan stå alene, såfremt der skal ske en væsentlig formindskelse af kompleksiteten.

7. Analyse og forslag til løsning af problemstillinger i forbindelse med indregning af sikring

Med udgangspunkt i de i det foregående kapitel beskrevne mulige indgangsvinkler til at reducere kompleksiteten for regnskabsmæssig sikring, vil der i dette kapitel ske en mere dybdegående analyse af de enkelte mulige tiltag. Analysen vil blive opdelt på mulighederne for dels helt at fjerne regnskabsmæssig sikring eller erstatte det nuværende regelsæt og muligheden for at foretage mindre justeringer til enkeltområder af regnskabsmæssig sikring. Efterfølgende vil der ske en sammenkørsel indeholdende min vurdering af den mest hensigtsmæssige løsning.

7.1 Fjernelse af regnskabsmæssig sikring.

Den letteste metode til at reducere kompleksiteten i forbindelse med regnskabsmæssig sikring vil være helt at fjerne begrebet, hvorved alle problemstillinger i forbindelse med indregning og måling med et trylleslag vil være løst. Dette lyder i sig selv som særdeles tiltalende, men der er også forbundet væsentlige ulemper hermed.

Ved sikring af dagsværdien af poster der i forvejen måles til dagsværdi via resultatopgørelsen har forslaget, som tidligere nævnt, ingen effekt. Såvel sikringsinstrumentet som den sikrede post skal efter de almindelige regler begge måles til dagsværdi med værdiændring i resultatopgørelsen og derfor vil effekten af sikring opnås uanset om reglerne benyttes eller ej.

Til illustration af dette kan der, med udgangspunkt i tabel 5.1 der viste regnskabsmæssig sikring af et tilgodehavende i fremmed valuta, opstilles nedenstående eksempel. Tilgodehavendet måles imidlertid til amortiseret kostpris, men dette svarer i praksis til den nominelle værdi.

Tabel 7.1 Indregning og måling ved sikring af et tilgodehavende i fremmed valuta ved fjernelse af regnskabsmæssig sikring

	Periode-afgrænsning	Debitorer	Omsætning	Finansielle poster
Indregning af debitor		5.091.000	-5.091.000	
Regulering af terminsforretning	16.000			-16.000
Regulering af debitorer		-16.000		16.000
31.12.2007	-16.000	5.075.000	-5.091.000	0

Kilde: Egen tilvirkning

Som det ses af ovenstående er indregning og måling pr. 31.12.2007 af såvel terminsforretningen som tilgodehavendet fuldstændig identisk med eksemplet i tabel 5.1, hvor der ved samme transaktion var anvendt regnskabsmæssig sikring.

Dermed får det altså i visse tilfælde ingen betydning for indregning og måling om hvorvidt der anvendes regnskabsmæssig sikring.

Det får derimod betydning for dagsværdisikring, når den sikrede post ikke i forvejen måles til dagsværdi med værdireguleringer i resultatopgørelsen.

Den regnskabsmæssige betydning heraf kan illustreres med udgangspunkt i tabel 5.2, der viste regnskabsmæssige sikring varebeholdninger, der er en ikke finansiell-post og som almindeligvis skal måles til kostpris.

Tabel 7.2 Indregning og måling ved sikring af varebeholdninger ved fjernelse af regnskabsmæssig sikring

	Bank	Periodeafgrænsning	Varebeholdninger	Finansielle poster
Indkøb af olie	-80.000		80.000	
Regulering af future		5.000		-5.000
Regulering af varebeholdninger			0	0
31.12.2007	-80.000	5.000	80.000	-5.000

Kilde: Egen tilvirkning

I eksemplet i kapital 5 udlignede ændringen i dagsværdien af sikringsinstrumentet hinanden. Dette vil nødvendigvis ikke aktiv være tilfældet, men værdireguleringerne ville under alle omstændigheder skulle ligge indenfor 80-125%. I ovenstående eksempel sker der ikke nogen værdiregulering af dagsværdien på varebeholdningerne, idet de fortsat måles til kostpris. Dagsværdireguleringen af sikringsinstrumentet påvirker således resultatopgørelsen i sit fulde. Dette resulterer på den positive side i en mere lettilgængelig måling af varebeholdningerne, og at der ikke skal tages hensyn til sikringsbestemmelserne.

Fjernelse af muligheden for at benytte de særlige regler omkring indregning af måling i forbindelse med regnskabsmæssig sikring, har imidlertid en stor ulempe, hvilket også fremgår af ovenstående eksempel. Det vil alt andet lige resultere i en væsentlig forøget volatilitet i virksomhedernes resultater, hvilket ikke kan være en ønskelig konsekvens.

Problemstillingen er endvidere ikke udelukkende relateret til sikring af dagsværdier men er også ganske aktuel for sikring af pengestrømme. På nuværende tidspunkt indregnes den effektive del af værdireguleringerne på sikringsinstrumentet direkte på egenkapitalen, hvilket må skyldes at der ikke er nogen regulering af et aktiv eller forpligtelse i resultatopgørelsen hvori dagsværdireguleringen på sikringsinstrumentet kan udlignes. Såfremt sikringsreglerne fjernes vil det betyde at dagsværdireguleringen af sikringsinstrumentet altid ville skulle indregnes direkte i resultatopgørelsen. Der kan, afhængig af i hvor stor et omfang virksomheden har anvendt regnskabsmæssig sikring af pengestrømme, sagtens være tale om væsentlig beløb. Dette vil som ved visse tilfælde af dagsværdisikring forøge volatiliteten, idet disse hidtil har været parkeret på egenkapitalen indtil sikringsforholdet af den ene eller anden grund ophører.

Den regnskabsmæssige konsekvens ved fjernelse af regnskabsmæssig sikring i forbindelse med sikring af pengestrømme, kan endvidere illustreres som vist nedenfor, hvor der er taget udgangspunkt i tabel 5.3

Tabel 7.3 Indregning og måling ved sikring af pengestrømmer ved fjernelse af regnskabsmæssig sikring

	Periode- afgrænsning	Egenkapital	Finansielle poster
Regulering af terminsforretning	16.000	0	-16.000
31.12.2007	16.000	0	-16.000

Kilde: Egen tilvirkning

Som det ses af ovenstående eksempel, påvirker dagsværdireguleringen resultatopgørelsen fuldt ud, idet der ikke forekommer nogen regulering af øvrige poster, til at udligne denne dagsværdiregulering i.

Idet et af de væsentligste formål med at indgå i sikringsforhold, er at reducere volatiliteten i resultatopgørelsen mener jeg ikke det vil være hensigtsmæssigt helt at fjerne muligheden for at benytte sig af regnskabsmæssig sikring, selv om det alt andet lige vil betyde den største reducere af kompleksitet. Det er især, som det fremgår af ovenstående eksempler, ved poster der forbliver uregulerede uden anvendelse af regnskabsmæssig sikring og ved sikring af pengestrømme, hvor der ikke er nogen modpost at regulere, at problemstilling er størst. Såfremt der ikke kan anvendes regnskabsmæssig sikring, kan der i disse tilfælde ske en væsentlig forøgelse af volatiliteten i resultatopgørelsen. Omfanget af resultatpåvirkningen er naturligvis afhængig af i hvor stort et omfang virksomhederne anvender regnskabsmæssig sikring og den urealiserede kursregulering på disse på statusdagen.

Det betyder således, at det er nødvendigt at finde en anden løsning for at formindske kompleksiteten, hvor der stadig tages hensyn til de positive aspekter fra regnskabsmæssig sikring.

7.2 Ændring af indregning og måling for regnskabsmæssig sikring.

IASB har dog også andre forslag, der vil medføre væsentlige ændringer til regnskabsmæssig sikring, hvor der i højere grad tages hensyn til de positive aspekter fra regnskabsmæssig sikring. Fælles for disse er dog at ændringsforlagene kun er aktuelle for så vidt angår regnskabsmæssig sikring af dagsværdier.

Som den første ændring til det nuværende regelsæt foreslår IASB, at regnskabsmæssig sikring af dagsværdier kun skal være tilladt for de aktiver og forpligtelser, som ikke forvejen måles til at dagsværdi eller kan måles til dagsværdi via dagsværdimuligheden.

Dette forslag mener jeg af flere grunde hverken er hensigtsmæssigt eller vil føre til væsentlig reducere af kompleksiteten.

Først og fremmest har forslaget ingen betydning for aktiver og forpligtelser der i forvejen måles til dagsværdi og kun begrænset betydning hvor dagsværdimuligheden kan benyttes. Forslaget vil i store træk medføre en begrænset anvendelse af dagsværdisikring, hvorved kompleksitetsreduceringen i første omgang kan henføres til det mindre omfang der vil være af regnskabsmæssig sikring.

Endvidere er det også således, at dagsværdimuligheden er væsentlig mindre fleksibel en dagsværdisikring, blandt andet som følge af at dagsværdimuligheden skal benyttes fra første indregning og er uigenkaldeligt. Derfor foreslås det i denne forbindelse, at dagsværdimuligheden reguleres blandt andet med hensyn til fleksibiliteten, således det kommer mere til at ligne dagsværdisikring.

Således kan forslaget komme til at indeholde en begrænsning omkring i hvilke forbindelser der kan benyttes dagsværdisikring, hvor de tilfælde der vil falde udenfor i forvejen ville kunne måles til dagsværdi. Samtidig vil dagsværdimuligheden blive gjort mere fleksibel for derved at komme til at ligne dagsværdisikring.

Jeg mener ikke, at det er dette forslag der er vejen frem. Som jeg ser det, vil det i sidste ende resultere i fuldstændigt samme resultat, blot via en omvej som følge af, at dagsværdimuligheden efter min opfattelse bliver gjort mere kompliceret. Jeg mener således, at såfremt forslaget gennemføres, vil det kun medvirke til en forøget kompleksitet.

IASB foreslår desuden en løsning hvor gevinster og tab fra visse finansielle instrumenter, der indgår i et sikringsforhold, vil blive indregnet på egenkapitalen i stedet for i resultatopgørelsen.

Jeg mener ikke forslaget er hensigtsmæssigt eller hjælper til med at reducere kompleksiteten. Tværtimod kan det, efter min opfattelse, have en fuldstændigt modsat effekt.

Forslaget indebærer, at det vil være tilladt at indregne gevinster og tab fra finansielle instrumenter der indgår i et sikringsforhold, med undtagelse afledte finansielle instrumenter, instrumenter disponible for salg, og instrumenter der måles til dagsværdi i sit hele fra første indregning.

For det første medfører forslaget ikke nogen forbedringer hvad angår ikke-finansielle poster, som for eksempel varebeholdninger, da det kun er ændringer for så vidt angår finansielle poster der foreslås. Endvidere mener jeg at muligheden for at indregne gevinster og tab fra visse finansielle instrumenter på egenkapitalen, kun forøger kompleksiteten, idet jeg ikke kan se hvorledes yderligere valgmuligheder skal kunne reducere kompleksiteten. Jeg mener desuden at en forskellig indregning af gevinster og tab på henholdsvis egenkapitalen og i resultatopgørelsen, eventuelt kan virke forvirrende og svært forståelig for regnskabsbrugen.

Som det sidste forslag til ændring af det grundlæggende regelsæt foreslår IASB at gevinster og tab fra sikringsinstrumenter skal indregnes egenkapitalen i stedet for i resultatopgørelsen. Samtidig hermed skal der ikke ske en dagsværdiregulering af den sikrede post, selvom den indgår i et sikringsforhold. Der er med andre ord tale om samme teknik som kendes fra regnskabsmæssig sikring af pengestrømme.

Til illustration af hvorledes ændringen påvirker regnskabet, kan der tages udgangspunkt i tidligere brugte eksempler omkring indregning af et tilgodehavende fra salg og en varebeholdning, som vist nedenfor.

Tabel 7.4 Indregning og måling af ved sikring af en ikke-finansiel post ved regulering af sikringsinstrumentets dagsværdi over egenkapitalen.

	Bank	Periode-afgrænsning	Varebeholdninger	Egenkapital	Finansielle poster
Indkøb af olie	-80.000		80.000		
Regulering af future		5.000		-5.000	0
Regulering af varebeholdninger			0	0	0
31.12.2007	-80.000	5.000	80.000	-5.000	0

Kilde: Egen tilvirkning

Tabel 7.5 Indregning og måling af ved sikring af en finansiel post ved regulering af sikringsinstrumentets dagsværdi over egenkapitalen

	Periode-afgrænsning	Debitorer	Egenkapital	Omsætning	Finansielle poster
Indregning af debitor		5.091.000		-5.091.000	
Regulering af terminsforretning	25.000		-25.000		0
Regulering af debitorer		-16.000			16.000
31.12.2007	-25.000	5.075.000	25.000	-5.091.000	16.000

Kilde: Egen tilvirkning

Som det ses af ovenstående eksempler er konsekvenserne ved at sikringsinstrumentets dagsværdi reguleres over egenkapitalen og at måling af den sikrede post forbliver uændret, vidt forskellige afhængige af hvorledes den sikrede post måles.

I det første eksempel, hvor der sker sikring af varebeholdninger har ændringen den konsekvens, at resultatopgørelsen ikke påvirkes af sikringstransaktionen eller dagsværdireguleringer af varebeholdningen. Derimod sker der umiddelbart en påvirkning af egenkapitalen, på grund af dagsværdireguleringen af sikringsinstrumenter, som ikke kan udlignes af andre poster. Således er resultatopgørelsen altså upåvirket af sikringstransaktionen, hvorimod egenkapitalen reguleres med gevinst eller tab herfra.

Ved sikring af debitoren i det andet eksempel bliver udfaldet lidt anderledes. Sikringsinstrument reguleres stadig over egenkapitalen, men til gengæld giver måling af debitoren anledning til problemer. Valutakursreguleringen af denne, som jo er blevet afdækket med en valutaterminsforretning, skal stadig indregnes direkte i resultatopgørelsen. I modsætning til det nuværende regelsæt kan denne regulering nu ikke modregnes i værdireguleringen af sikringsinstrumentet og påvirker derfor resultatopgørelsen fuldt ud.

Problemstillingen i forhold til IASBs forslag og konsekvenserne i de 2 ovenstående eksempler er umiddelbart at påvirkningen af resultatopgørelsen, og dermed volatiliteten af resultatet, er vidt forskellig alt afhængig af målingen af den sikrede post. Det betyder dermed at forslaget som udgangspunkt ikke er helt optimalt, idet det er min opfattelse ud fra kritikken IASBs Discussion

Paper at alternativet til den nuværende form for regnskabsmæssig sikring skal være mindre kompliceret end i sin nuværende form, men stadigvæk kunne medvirke til en formindsket volatilitet i virksomhedernes resultater.

Til gengæld er det efter de nuværende regler valgfrit om en virksomhed ønsker at benytte sig af regnskabsmæssig sikring, hvilket endvidere kan vælges fra sikringstransaktion til sikringstransaktion. Hvis det vælges at holde fast i denne mulighed, mener jeg at det kan løse den væsentligste problemstilling ved dette forslag.

Den regnskabsmæssige påvirkning ved ikke at benytte regnskabsmæssig sikring er illustreret nedenfor.

Tabel 7.6 Indregning og måling af ved sikring af en finansiel post, hvor det er valgt ikke at benytte regnskabsmæssig sikring

	Periode-afgrænsning	Debitorer	Egenkapital	Omsætning	Finansielle poster
Indregning af debitor		5.091.000		-5.091.000	
Regulering af terminsforretning	16.000				-16.000
Regulering af debitorer		-16.000			16.000
31.12.2007	-16.000	5.075.000	0	-5.091.000	0

Kilde: Egen tilvirkning

Som det ses af ovenstående talopstilling bliver udfaldet ved sikring af varedebitoren et noget andet, når reglerne omkring regnskabsmæssig sikring ikke anvendes. Idet sikringsinstrumentet efter de almindelige regler måles til dagsværdi med regulering i resultatopgørelsen, vil denne således kunne kompensere for valutakursreguleringen af debitoren. Egenkapitalen vil ultimativt være upåvirket af hvorvidt reglerne omkring regnskabsmæssig sikring anvendes eller ej, idet årets resultat vil blive overført hertil ved årsafslutningen, og dermed får det ingen beløbsmæssig effekt herpå. Det ses således at sikringseffekten, som kendes fra de nuværende regler for regnskabsmæssig sikring opnås.

Det er på baggrund af ovenstående min vurdering af netop dette forslag kan reducere kompleksiteten i forbindelse med regnskabsmæssig sikring, samtidig med at der tages hensyn til for eksempel virksomhedernes ønske om mindre volatilitet i resultatet. Dette kræver imidlertid, at regnskabsmæssig sikring skal fravælges i visse tilfælde, hvilket jeg ikke ser som nogen

problemstilling. Samtidig vil der kun være et system for indregning af regnskabsmæssig sikring, da dette netop er en adoptering af reglerne kendt fra regnskabsmæssig sikring.

Det faktum at egenkapitalen påvirkes ved visse sikringstransaktioner, som for eksempel ved sikring af varebeholdningerne, mener jeg ikke er diskvalificerende for denne metode. Faktum er at kompleksiteten formindskes og at volatiliteten i resultatopgørelsen ikke øges. Således mener jeg at det er et minus ved metoden som må accepteres, idet det umiddelbart er umuligt at finde en metode for indregning og måling af regnskabsmæssig sikring, der tilgodeser alle forhold.

Alle problemstillinger ikke løst, da det stadig er de samme krav der er gældende for eksempelvis krav til effektiviteten af sikringstransaktionen, hvorfor det er nødvendigt at se på mindre reguleringer af regnskabsmæssig, for at formindske kompleksiteten yderligere.

7.3 Simplificering af eksisterende krav til regnskabsmæssig sikring

I kapital 6 blev endvidere beskrevet en række mindre omfattende ændringer til simplificering af de eksisterende krav til regnskabsmæssig sikring. For at gøre det nuværende system mere optimalt er det også nødvendigt at se på, hvorledes dette kan bidrage til et mindre komplekst og anvendeligt regelsæt for regnskabsmæssig sikring.

7.3.1 Klassifikation af regnskabsmæssig sikring

I første omgang knytter der sig en problemstilling til sikringstransaktionens klassifikation, omklassifikation og deklassifikation. På nuværende tidspunkt skal sikringsforholdet dokumenteres og behandles som et sådant fra dets begyndelse. Imidlertid indeholder reglerne omkring regnskabsmæssig sikring en vis fleksibilitet, så dette valg på et senere tidspunkt kan omgøres.

Med de regelændringer til grundlæggende regnskabsmæssig sikring, som jeg har foreslået i foregående afsnit, mener jeg også, at der må være nødvendigt, at se på disse forhold.

Det kan frygtes, at den megen fleksibilitet, der er i de nuværende regler, kan medvirke til regnskabsmanipulation fra ledelsens side. Som i princippet sagtens kan ske indenfor lovens rammer. Det kunne jo sagtens forestilles, at ledelsen kunne have en interesse i, at lade et sikringsforhold, som blev behandlet efter reglerne for regnskabsmæssig, ophøre, såfremt der var en positiv dagsværdiregulering på sikringsinstrumentet ved periodeafslutningen. Dette ville medføre, at denne værdiregulering vil komme ind over resultatopgørelsen, samtidig med at egenkapitalen vil forblive uændret. Dette kunne eksempelvis ske i en situation, hvor der var behov for en øget bundlinje for at tilfredsstille investorer, pengeinstitutter eller lignende.

Jeg mener på baggrund heraf, at det i høj grad skal overvejes at gøre regnskabsmæssig sikring uigenkaldelig. Med andre ord kan behandlingen af et sikringsforhold efter regnskabsmæssig sikring kun ophøre ved aftalernes faktiske udløb, eller hvis sikringsforholdet på et senere tidspunkt viser sig ikke at kunne betegnes som værende effektivt. Dette gør selvfølgelig, at der mistes en del af den fleksibilitet, som ifølge IASBs Discussion Paper, der af nogle betragtes som en af forcerne ved regnskabsmæssig sikring. Til gengæld gør det ikke systemet lettere forståeligt, at der eksisterer denne mulighed, og således skal muligheden for at deklassificere sikringsforholdet slettes.¹¹⁰

Ved at stille krav om klassificering af sikringsforholdet ved sikringens indgåelse og fjernelse af muligheden for at tilbagekalde klassificeringen, vil en del af problemstillingerne omkring selve klassifikationen af regnskabsmæssig sikring være løst. Imidlertid er der stadig en problemstilling omkring de grundlæggende krav til sikringstransaktionens effektivitet og virksomhedens dokumentation, herunder hvilken regnskabsmæssig konsekvens det vil få, hvis et sikringsforhold på et senere tidspunkt skulle vise sig ikke at være effektivt.

IASB lufter muligheden for helt at fjerne kravene omkring et sikringsforhold for at kunne benytte regnskabsmæssig sikring. Det vil alt andet lige løse problemstillingerne omkring sikringsforholdets effektivitet og dokumentationen herfor. Samtidig mener jeg, at det er nødvendigt med visse restriktioner for hvornår regnskabsmæssig sikring skal kunne benyttes, da det bør sikres at der er en rimelig sammenhæng mellem sikringsinstrumentet og den sikrede post.

¹¹⁰ Muligheden for at fortage deklassificeringen fremgår af IAS 39 afsnit 91c.

7.3.2 Sikringsforholdets effektivitet og indregning af ineffektivitet

I relation til ovenstående kunne det overvejes om det eksempelvis ville være tilstrækkeligt at dokumentere sikringens effektivitet ved første indregning, som vil løse en del problemstillinger. Hvis det muligheden for at tilbagekalde klassificeringen på et senere tidspunkt samtidig blev fjernet, ville den regnskabsmæssige behandling således være uændret frem til sikringstransaktionens faktiske ophør.

Problemstillingen forbundet med dette forslag er naturligvis hvilke konsekvenser det regnskabsmæssigt vil få hvis sikringen på et senere tidspunkt skulle vise sig ikke at have den forventede effektivitet, og hvorledes denne ineffektivitet i givet fald skulle behandles.

Jeg har tidligere i opgaven foreslået, at der reguleringen af dagsværdien af sikringsinstrumentet reguleres over egenkapitalen, samtidig med målingen af den sikrede post forbliver uændret. I sammenhæng med denne ændring, mener jeg at det godt kan være tilstrækkeligt med udelukkende at stille krav sikringens effektivitet ved første indregning. Dette vil sikre, at sikringsreglerne kun vil blive brugt i tilfælde, hvor der er etableret et reelt sikringsforhold. Dermed vil der heller ikke skulle ske en tilbagekaldelse af sikringen, hvis den på et senere tidspunkt ikke kan vurderes som værende effektivt.

Ovenstående medfører dog en problemstilling omkring hvorledes ineffektivitet skal indregnes i balancen, idet der i realiteten accepteres at effektiviteten på et senere tidspunkt kan ligge langt fra de 80-125%, som der opereres med på nuværende tidspunkt.

Det er min opfattelse af ovenstående kan løses ved udvidelse af reglerne kendt fra regnskabsmæssig sikring af pengestrømme. Her er det, som beskrevet tidligere, at hvis der er tale om undersikring indregnes hele dagsværdireguleringen på egenkapitalen, og hvis der er tale om oversikring indregnes kun den effektive del på egenkapitalen og den ineffektive del i resultatopgørelsen. Dette kan illustreres som vist nedenfor.

Tabel 7.7 Indregning af ineffektivitet ved regnskabsmæssig sikring.

Sikringens effektivitet	Indregning af værdiregulering på egenkapitalen	Indregning af værdiregulering i resultatopgørelsen
60%	100,0%	0,0%
80%	100,0%	0,0%
100%	100,0%	0,0%
120%	83,3%	16,7%
140%	71,4%	28,6%

Kilde: Egen tilvirkning

Herved bliver resultatet det at det kun vil være den effektive del af sikringsforholdet, der vil blive reguleret over egenkapitalen. Forslaget løser problemstilling omkring sikringsforholdets behandling, hvis det på et senere tidspunkt ikke er tilstrækkeligt effektivitet.

Imidlertid er det med ovenstående forslag stadig brug for at foretage en løbende opgørelse af sikringens effektivitet, til brug for indregningen af dagsværdireguleringen på sikringsinstrumentet. Komplexiteten af forslaget begrænser derfor umiddelbart kun konsekvenserne af sikringen på et senere tidspunkt ikke er meget effektivt, i det forholdet stadig kan behandles som regnskabsmæssig sikring. Problemet er at der stadig kræves en del arbejde for at dokumentere den del af værdireguleringen der kan indregnes på egenkapitalen, hvilket er endvidere kan give anledning til diskussionen mellem for eksempel virksomheden og revisor.

Problemstillingen er imidlertid, at hvis der ikke er en vis regulering kan det resultere i, at der indregnes ineffektiv sikring på egenkapitalen, som i visse tilfælde kan være væsentligt for regnskabet. Dette kan umiddelbart ikke være hensigtsmæssigt, og derfor mener jeg at det vil være nødvendigt med håndhævelse af denne regel, selvom den tilfører regnskabsmæssig sikring en vis kompleksitet.

7.3.3 Reklassificering af akkumulerede gevinster og tab ved sikringsforholdets ophør

Idet jeg tidligere har foreslået, at der etableres et system for regnskabsmæssig sikring, hvor såvel sikring af dagsværdi som pengestrømme i væsentlig omfang skal behandles, som det tidligere har været kendt fra sikring af pengestrømme, bliver en af problemstillingerne kendt fra sikring af pengestrømme samtidig relevant for regnskabsmæssig sikring generelt.

Det skal på nuværende tidspunkt holdes styr på de individuelle gevinster og tab fra sikringsinstrumenter, der er akkumuleret på egenkapitalen, idet de skal reklassificeres til resultatopgørelsen på tidspunktet hvor det sikrede påvirker resultatopgørelsen.

Reglerne for regnskabsmæssig sikring kunne ændres, således at dagsværdireguleringerne af sikringsinstrumenter reklassificeres til resultatopgørelsen, på et i forvejen fastsat tidspunkt for sikringsudløb, hvorved det umiddelbart ikke skulle være nødvendigt at holde spore de enkelte gevinster og tab.

Imidlertid vil der stadigvæk, efter mit forslag, skulle foretages en løbende kontrol af sikringens effektivitet, hvorfor der alligevel skulle holdes styr på de enkelte egenkapitalposter. Derved er det reelt ikke en lettelse af arbejdsbyrden, såfremt der gives denne tilladelse.

Såfremt der nødvendigvis ikke vil være sammenhæng mellem indregningen af dagsværdireguleringerne og de sikrede transaktioner, vil dette også kunne medføre nogle yderligere problemstillinger. Et eksempel herpå kunne være, at der var indregnet et tab på egenkapitalen på et sikringsinstrument, hvor den oprindeligt sikrede transaktion allerede var gennemført.

Således mener jeg at samtidigheden mellem sikringstransaktionens ophør og reklassificering af gevinster eller tab fra sikringsinstrumentet til resultatopgørelsen skal bibeholdes.

Der knytter sig dog, yderligere en problemstilling i forbindelse med reklassificeringen af gevinster og tab fra egenkapitalen til resultatopgørelsen, som IASB kun har behandlet særdeles begrænset i ikke i deres Discussion Paper. På nuværende tidspunkt er der nemlig stor forskel på indregningen heraf afhængig af typen af den sikrede poster.

Mulighederne er, som tidligere beskrevet, følgende.

- Egenkapitalmodellen, hvor de akkumulerede tab eller gevinster reklassificeres til resultatopgørelsen, i takt med det sikrede påvirker denne (aktuel for både finansielle og ikke-finansielle aktiver og forpligtelser)

- Basisjustering, hvor de akkumulerede tab eller gevinster reklassificeres fra egenkapitalen og indgår som en del af kostpris på aktivet eller forpligtelsen (kun aktuel for ikke-finansielle aktier eller forpligtelser)

Det er min opfattelse, at hvor der er benyttet regnskabsmæssig sikring i forbindelse med sikring af pengestrømme der medfører indregning af et ikke-finansielt aktiv eller forpligtelse, at der almindeligvis benyttes basisjustering til indregning af dagsværdiregeringen af sikringsinstrumentet. Der tænkes her på sikring af et fremtidigt køb af for eksempel varebeholdninger eller anlægsaktiver.

Basisjustering er efter min opfattelse den bedste metode, da indregningen af aktivet eller forpligtelsen vil ske til hvad der må betragtes som den reelle kostpris. Herudover er det heller ikke nødvendigt fremadrettet at foretage reguleringer i relation til den indgåede sikring. Hvis egenkapitalmodellen var anvendt ved for eksempel køb af et anlægsaktiv, ville det resultere i at dagsværdireguleringen skal reklassificeres til resultatopgørelsen over afskrivningsperioden, hvilket almindelig vil dreje sig om en længere årrække.

Forskellen på de 2 metoder ved køb af et anlægsaktiv, der afskrives over 3 år, kan illustreres som vist nedenfor.

Tabel 7.8 Pengestrømssikring, der medfører indregning af et ikke-finansielt aktiv ved brug af ”basisjustering”.

	Anlæg	Termin	Bank	EK	Res
Værdi af sikringsinstrument ved indregning af køb		10		-10	
Køb af anlægsaktiv	100		-100		
Indfrielse af terminsforretning	-10	-10	10	10	
Afskrivning	-30				30
Afskrivning	-30				30
Afskrivning	-30				30
	0	0	-90	0	90

Kilde: Egen tilvirkning

Tabel 7.9 Pengestrømssikring, der medfører indregning af et ikke-finansielt aktiv ved brug af ”egenkapitalmodellen”.

	Anlæg	Termin	Bank	EK	Res
Værdi af sikringsinstrument ved indregning af køb		10		-10	
Køb af anlægsaktiv	100		-100		
Indfrielse af terminsforretning		-10	10		
Afskrivning	-33			3	30
Afskrivning	-33			3	30
Afskrivning	-34			4	30
	0	0	-90	0	90

Kilde: Egen tilvirkning

Som det af ovenstående medfører de 2 metoder løbende og ultimativt samme resultat. Der er dog den væsentlige forskel, at egenkapitalen konsekvent vil være højere ved anvendelse af ”egenkapitalmodellen” i forhold til ”basisjustering”, med et beløb svarende til den andel af dagsværdireguleringen. Det skal i denne forbindelse bemærkes, at det modsatte vil gøre sig gældende såfremt der var et tab på sikringsinstrumentet.

Det er min opfattelse, at det dels er mere kompliceret at anvende ”egenkapitalmodellen” end ”basisjustering”, og et det mest retvisende er at indregne kostprisen på baggrund af den regulerede værdi fra sikringsinstrumentet, idet hensigten med transaktionen netop har været at afdække værdiændringer i kostprisen. Den bør derfor overvejes at fjerne muligheden for at anvende ”egenkapitalmodellen” for ikke-finansielle aktiver, således at det herefter kun vil være muligt at anvende ”basisjustering”. Dette vil resultere i ensrettet regnskabspraksis virksomhederne i mellem, og samtidig medføre en formindsket kompleksitet.

Der er, efter det nuværende regelsæt, ikke noget alternativ til egenkapitalmodellen, såfremt pengestrømssikringen medfører indregning af et finansielt aktiv eller forpligtelse, i det ”basisjustering” i disse tilfælde ikke er tilladt at anvende.

Det er min umiddelbare vurdering, at der ikke er nogen hindring for ligeledes at give tilladelse til også at anvende ”basisjustering” for finansielle aktiver og forpligtelser.

”Egenkapitalmodellen” er ligeledes, efter min opfattelse, problematisk at anvende ved finansielle aktiver eller forpligtelser. Dette kunne for eksempel være ved køb af en mindre post aktier, som regnskabsmæssigt vil blive behandlet som finansielle aktiver disponible for salg.

Forskellen på de 2 metoder med udgangspunkt i ovenstående eksempler, hvor aktiver aktierne sælges efter 3 år, kan illustreres som vist nedenfor.

Tabel 7.10 Pengestrømssikring, der medfører indregning af et finansielt aktiv ved brug af ”basisjustering”.

	Aktie	Termin	Bank	EK	Res
Værdi af sikringsinstrument ved indregning af køb		20		-20	
Køb af aktier	120		-120		
Indfrielse af terminsforretning	-20	-20	20	20	
Regulering af aktier til dagsværdi	-10			10	
Regulering af aktier til dagsværdi	20			-20	
Regulering af aktier til dagsværdi	40			-40	
Salg	-150		150	50	-50
	0	0	50	0	-50

Kilde: Egen tilvirkning

Tabel 7.11 Pengestrømssikring, der medfører indregning af et finansielt aktiv ved brug af ”egenkapitalmodellen”.

	Aktie	Termin	Bank	EK	Res
Værdi af sikringsinstrument ved indregning af køb		20		-20	
Køb af aktier	120		-120		
Indfrielse af terminsforretning		-20	20		
Regulering af aktier til dagsværdi	-30			30	
Regulering af aktier til dagsværdi	20			-20	
Regulering af aktier til dagsværdi	40			-40	
Salg	-150		150	50	-50
	0	0	50	0	-50

Kilde: Egen tilvirkning

Som det ses af ovenstående eksempler er resultat af bevægelser og saldoen på aktivet, egenkapital og resultatopgørelsen fuldstændig den samme uanset om der anvendes basisjustering eller egenkapitalmodellen, hvilket skyldes at dagsværdireguleringen fra aktivet bogføres direkte på egenkapitalen. Havde aktivitet skulle måles efter en anden metode eksempelvis amortiseret kostpris, ville det umiddelbart ikke have nogen indflydelse på min anbefaling. Et eksempel herpå kunne være kurssikring ved optagelse af et realkreditlån ved en fastkursaftale.

På baggrund af ovenstående er det således min vurdering, at reklassificering af gevinster og tab bogført på egenkapitalen fra dagsværdiregulering af sikringsinstrumenter fremover skal ske efter ”basisjustering”, uanset om der pengestrømssikring medføre indregning af finansielle eller ikke-

finansielle aktiver eller forpligtelser. Der vil herefter ikke være mulighed for at anvende egenkapitalmodellen.

7.3.4 Øvrige problemstillinger i forbindelse med regnskabsmæssig sikring

Ud over de i de foregående afsnit analyserede problemstillinger er der også en række mindre problemstillinger i forbindelse med regnskabsmæssig sikring, som det også er nødvendigt at behandles i forbindelse med en forbedring af reglerne for regnskabsmæssig sikring.

Det er således at det, efter det nuværende regelsæt, er muligt at behandle regnskabsmæssig sikring af valutakurs risikoen tilknyttet en fast aftale enten som sikring af dagsværdi eller pengestrømme.

Med udgangspunkt i de ændringer jeg tidligere har foreslået elimineres denne problemstilling af sig selv, idet der kun vil eksistere et system som kendt fra sikring af pengestrømme. Alternativt er det min vurdering af denne type regnskabsmæssig sikring, skal behandles som sikring af dagsværdi. Dette fordi at en fast aftale almindeligvis skal behandles som sikring af dagsværdi, og muligheden med hensyn til valutakursrisikoen dermed er en undtagelse til hovedreglen. Der er således kun tale om redueringen af valgmuligheder, hvilket alt andet lige vil reducere kompleksiteten og samtidigt forøge sammenligneligheden virksomhederne imellem.

Herudover er der to dele af regnskabsmæssig sikring, delvis sikring og porteføljesikring, hvor det skal overvejes hvorvidt dette skal være muligt og i hvilket omfang.

Med hensyn til delvis sikring, hvor der for eksempel er tale om sikring af en vis procentdel af udsvingene i et aktivs dagsværdi, skaber det på nuværende tidspunkt visse komplikationer.

Det er min vurdering, at det skal være muligt at benytte regnskabsmæssig sikring ved afdækning af en del af et aktivs dagsværdi, men jeg mener dog samtidig også at der skal være visse begrænsninger. Dette for at sikre at reglerne ikke bliver for komplekse men samtidig også er fleksible nok til at de kan anvendes i praksis.

Således skal det være muligt udelukkende at sikre den del dagsværdien på et instrument der for eksempel knytter sig til udsving i valutakurser men samtidig undlade at sikre eksempelvis udsving i dagsværdien der kan knytte sig til udsving i renten.

Samtidig mener jeg ikke det skal være mulighed for at klassificere et sikringsforhold som regnskabsmæssig sikring, hvis der for eksempel kun sikres en andel af valutakursrisikoen. For at kunne klassificeres som regnskabsmæssig sikring, mener jeg, at hvis der er tale om sikring af en specifik risiko knyttet til aktivet eller forpligtelsens dagsværdi, at der skal ske sikring af hele denne risiko. Samtidig skal effektivitet kunne opgøres efter de almindelige krav og ved første indregning kunne betegnes som værende meget effektiv, hvorved effektiviteten altså skal ligge mellem 80 og 125 %.

Det følger af fjernelsen af muligheden for at sikre en del af en specifik risiko knyttet til dagsværdien, at dette vil reducere omfanget af anvendelse af regnskabsmæssig sikring. Dette er nødvendigvis ikke nogen dårlig ting, idet de sikringsforhold som ikke længere vil kunne indgå under regnskabsmæssig sikring repræsenterer det område af delvis sikring, som efter min opfattelse, er mest kompliceret. Det kan som en negativ effekt afføde en øget volatilitet i resultatopgørelsen, som følge af færre sikringsforhold vil blive behandlet som regnskabsmæssig sikring, men jeg mener dette er en ulempe som må accepteres.

Endvidere er det min personlige opfattelse, at hvis der skal ske sikring af noget skal det gøres fuldt ud og ikke kun delvis, dermed mener jeg heller ikke at det kan betragtes som en reel sikring, hvis der kun afdækkes for eksempel 30 % en specifik risiko knyttet til dagsværdien. Dermed mener jeg altså det mest retvisende for årsrapporten er, at regnskabsmæssig sikring kun benyttes hvor der sket fuld sikring af en specifik risiko.

Der er for så vidt angår regnskabsmæssig sikring af grupper af poster, eller porteføjesikring, et ønske fra nogle sider om øget fleksibilitet og dermed flere muligheder for at grupper aktiver og forpligtelser i forbindelse med regnskabsmæssig sikring. Det er især for finansielle institutioner, at dette er relevant, idet de rent økonomisk foretager sikring, som nødvendigvis ikke ville kunne behandles som regnskabsmæssig sikring.

Problemstillingen er at aktiverne og forpligtelserne skal være ensartede, hvilket kan forhindre virksomhederne i at benytte regnskabsmæssig sikring.

Jeg er imidlertid af den opfattelse område at porteføljesikring hurtigt kan blive for kompliceret, såfremt fleksibilitet i porteføljesammensætningen forøges. Der vil under alle omstændighed være brug for en regulering af området. Dette især for at forhindre at porteføljesikring kan ende som en slags skraldespand, hvor flere forskelligartede sikrede poster grupperes uden der reelt er nogen sammenhæng mellem dem, men hvor de tilfældigvis kan grupperes som følge af mere lempelige regler for porteføljesikring.

Det er klart at ovenstående ikke løser problemstillingen relateret til muligheden for at kunne klassificere grupper af poster som sikrede poster, idet der ikke åbnes for yderligere fleksibilitet, således at regnskabsmæssig sikring af grupper af poster vil kunne ske i større overensstemmelse med den faktiske økonomiske sikring. Jeg mener imidlertid ikke, at der muligt at give yderligere fleksibilitet uden at komplicere regelsættet.

Umiddelbart mener jeg også der er rig mulighed for til dels at sikre på porteføljebasis, selvom det ikke muligt at sikre en nettoposition af aktiver og forpligtelser, som jeg kunne forestille mig var en mulighed der var på ønskesedlen.

Det er således, at hvis en virksomhed eksempel har en gruppe aktiver med en værdi på 1.000 og en tilsvarende gruppe forpligtelser, så vil der ikke efter det nuværende regelsæt som udgangspunkt ikke kunne foretages regnskabsmæssig sikring af nettopositionen på 200. Imidlertid er det muligt at sikre 200 af aktiverne som en sikret post, hvorved samme effekt opnås, idet værdiændringen af de usikrede 800 af aktiverne vil udligne sig i værdiændringen for forpligtelserne.

Jeg mener imidlertid godt det kan forsvares at beholde porteføljesikring i sin nuværende form. De nuværende regler omkring porteføljesikring, er som sådan ikke specielt komplicerede, hvilket jeg bland andet underbygger ved at IASB i deres Discussion Paper ikke har nogen kommentarer til kompleksiteten af det nuværende regelsæt.

Dermed holdes kompleksiteten på et acceptabelt niveau, samtidig med at reglerne også kan finde god anvende. Der virker endvidere umiddelbart til, at forslaget om at udvide porteføljesikring, vil være for at tilfredsstille en gruppe af virksomheder, som i dette tilfælde er finansielle institutioner. Jeg mener ikke at regulering skal tilpasses dette, da det således vil kunne foranledige andre typer af virksomheder begynde at fremkomme med ønsker, der vil tilpasse reglerne bedre til dem.

7.4 Delkonklusion

Der er grundlæggende brug for at vurdere selve indregningen og målingen i forbindelse med regnskabsmæssig sikring, men herudover er også nødvendigt at se på blandt andet betingelserne for at anvende regnskabsmæssig sikring.

Det er min vurdering af der er behov regnskabsmæssig sikring for at årsrapporten skal kunne afspejle de faktiske resultater af virksomhedens transaktioner.

Imidlertid er reglerne for indregning og måling i forbindelse med regnskabsmæssig sikring forholdsvis komplekse, hvorfor det vil være relevant med ændringer hertil. Jeg vurderer, at det kunne være fordelagtigt at indregne alle dagsværdireguleringer af sikringsinstrumentet over egenkapitalen indtil transaktionen gennemføres eller at sikringsforholdet af en anden grund ophører. Dette vil være uanset om der er tale om sikring af dagsværdi, pengestrømme eller en nettoinvestering i en udenlandsk virksomhed. Samtidig skal målingen af den sikrede post forblive uændret i relation til sikringstransaktion.

Det er min vurdering at dette vil medføre en reduktion af kompleksiteten relateret til indregning og måling i forbindelse med regnskabsmæssig sikring samtidig med at det ikke forårsager en væsentlig forøgelse af volatiliteten i virksomhedernes resultater.

Jeg mener at for at kunne anvende regnskabsmæssig sikring vil det stadig være nødvendigt at kunne påvise transaktionens effektivitet, men til gengæld mener jeg ikke at det skal være diskvalificerende hvis forholdet på et senere tidspunkt ikke kan betegnes som værende meget effektivt. Til gengæld skal ineffektivitet indregnes direkte i resultatopgørelsen, således det kun er den faktiske effektivitet der må posteres på egenkapitalen. Ved ophør af sikringstransaktion, hvor der sker indregning af et

aktiv eller en forpligtelse, skal den på egenkapitalen bogførte dagsværdiregulering indregnes i kostprisen for aktivet eller forpligtelsen, hvad enten der er tale om en finansiel eller ikke-finansiel post.

Endelig er det min vurdering at det stadig skal være muligt at klassificere grupper af poster som sikrede poster som sikrede poster, hvorimod jeg ikke mener det skal være muligt at benytte regnskabsmæssig sikring, hvis der kun er sikret en del af en specifik risiko tilknyttet dagsværdien.

8. Konklusion

Det konkluderes at virksomhederne er eksponeret overfor flere forskellige risici som kan påvirke deres resultat. Det er imidlertid muligt at sikre sig mod flere af disse risici såsom risikoen for udsving i valutakurser, renter og råvarepriser eller lignende.

Til sikring af disse risici kan både benyttes primære finansielle instrumenter og sekundære finansielle instrumenter.

Der er ved de primære finansielle instrumenter eksempelvis tale om sikring af et aktiv i fremmed valuta ved optagelse af lån i samme fremmede valuta, hvorved valutakursregulering af disse udligner hinanden.

Sekundære finansielle instrumenter, eller afledte finansielle instrumenter, omfatter en bred palette af sikringsinstrumenter, som hver især er anvendelige til afdækning af forskellige risici. Her kan eksempelvis være tale om sikringen af valutakursen på en debitor i fremmed valuta ved en valutaterminsforretning eller sikring af en råvarebeholdning ved en råvarefuture.

Den økonomiske sikring kan, såfremt visse betingelser er opfyldt, behandles anderledes end hvad der fremgår af de almindelige regler for indregning og måling. Dette benævnes hedge accounting eller på dansk regnskabsmæssig sikring.

Overordnet kan regnskabsmæssig sikring opdeles i sikring af dagsværdi, pengestrømme og nettoinvestering i en udenlandsk virksomhed. Den regnskabsmæssige behandling af sikringstransaktionen er helt afhængig hvilken gruppering denne tilhører og indregning og måling heraf kan kort skitseres som angivet nedenfor.

Tabel 8.1 Oversigt over indregning og måling ved regnskabsmæssig sikring

	Sikringsinstrumentet		Den sikrede post	
	Måling	Indregning af værdireguleringer	Måling	Indregning af værdireguleringer
Ej klassificeret som sikring	Dagsværdi	Resultatopgørelsen	N/A	N/A
Dagsværdisikring	Dagsværdi	Resultatopgørelsen	Dagsværdi*	Resultatopgørelse
Pengestrømssikring	Dagsværdi	Egenkapitalen	N/A	N/A
Sikring af nettoinvestering i en udenlandsk virksomhed.	Dagsværdi	Egenkapitalen	Dagsværdi*	Egenkapital

*Den sikrede post værdireguleres med den andel der kan henføres til den sikrede risiko.

Kilde: Egen tilvirkning

Der er på nuværende tidspunkt en del kompleksitet forbundet med indregning og måling i forbindelse med regnskabsmæssig sikring og kravene for i det hele at kunne anvende regnskabsmæssig sikring.

IASB (International Standards Accounting Board) har på baggrund heraf udarbejdet en diskussion rapport, hvor der forelægges mulige ændringer af større eller mindre karakter til regnskabsmæssig sikring i sin nuværende form.

Det konkluderes, at indregning og måling i forbindelse med regnskabsmæssig sikring efter det nuværende regelsæt er forholdsvis kompliceret. Dette skyldes især indregning og målingen af den sikrede post, da det ses at denne i visse tilfælde både kan være kompliceret og direkte uhensigtsmæssig, idet anvendelse af reglerne for regnskabsmæssig sikring kan medføre at målingen af det sikrede aktiv eller forpligtelser ikke afspejler den reelle værdi.

Det vurderes derfor, at det, blandt andet på baggrund af ovenstående, vil kunne give et mindre kompliceret system og et mere retvisende billede, såfremt der sker væsentlige ændringer til nuværende system.

Der er flere muligheder for radikalt at ændre indregning og måling i forbindelse med regnskabsmæssig sikring, men det vurderes at det mest hensigtsmæssige vil være at benytte systemet kendt fra pengestrømssikring til indregning og måling af regnskabsmæssig sikring

generelt. Således vil indregning og måling fremadrettet i forbindelse med regnskabsmæssig sikring ske efter en metode uanset hvilket type sikring der er tale om.

Det vurderes som værende mindre kompliceret kun at anvende denne metode i forbindelse med indregning og måling ved regnskabsmæssig sikring, samtidig med at der stadig vil ske en reducere af volatiliteten i resultatopgørelsen.

Det bemærkes i relation til ovenstående at anvendelse af regnskabsmæssig sikring er frivilligt, hvorfor det i visse tilfælde kan være hensigtsmæssigt ikke at benytte reglerne herfor.

Der er på nuværende tidspunkt en række krav for at anvende regnskabsmæssig sikring, som der i et vist omfang skal holdes fast i, da det i givet fald kunne medføre øget regnskabsmanipulation, hvis der ikke var nogen regulering.

Det konkluderes, at for at kunne anvende regnskabsmæssig sikring, skal sikringsforholdet kunne betegnes som værende meget effektivt ved første indregning, hvilket vil sige at effektiviteten skal ligge inden for et spænd på 80-125%. Dette er i øvrigt i overensstemmelse med det nuværende regelsæt. Det kunne imidlertid være hensigtsmæssigt om sikringsforholdet stadig ville kunne behandles som regnskabsmæssig sikring, hvis det på et efterfølgende tidspunkt ikke kan betragtes som værende meget effektivt. Dette vil kunne kompenseres ved, at den opgjorte ineffektivitet, såfremt der er tale om oversikring, indregnes direkte i resultatopgørelsen. Er der tale om undersikring, resulterer det udelukkende i en mindre regulering på egenkapitalen, end den reelt burde være.

Samtidig er jeg af den opfattelse, at det ville være hensigtsmæssigt, hvis regnskabsmæssig sikring kun kan anvendes, såfremt der sker sikring af dagsværdien i sit fulde eller hele en specifik risiko knyttet til dagsværdien.

Det konkluderes at hvis der ved sikringstransaktionen ophør sker indregning af et aktiv eller en forpligtelse skal indregning, uanset om der er tale om en finansiel eller ikke-finansiel post, ske efter metoden for "basisjustering". Således vil der ikke længere være mulighed for at anvende "egenkapitalmodellen"

Det vurderes ikke at det vil være nødvendigt, og ej heller hensigtsmæssigt, at foretage ændringer til de nuværende muligheder for at klassificere grupper af poster som sikrede poster, idet det konkluderes at en lempelse af mulighederne i forbindelse hermed vil kunne medføre en forøget kompleksitet.

Det er min samlede vurdering, at de foreslåede ændringer til regnskabsmæssig sikring vil medføre en væsentlig reducere i kompleksiteten. Samtidig er jeg af den opfattelse, at regnskabsmæssig sikring, med de foreslåede ændringer, stadig vil et anvendeligt værktøj til at reducere volatiliteten i resultatopgørelsen.

9. Litteraturliste

Bøger:

Fedders, Jan og Steffensen; 2008; Årsrapport efter internationale regnskabsstandarder – fra dansk praksis til IFRS; 3. udgave; Forlaget Thomson

Kiertzner, Lars; 2004; Håndbog i årsrapport, 1. udgave, Revifora

Nordea; 2004; Finansielle instrumenter; 3. udgave, Nordea Bank Danmark

PricewaterhouseCoopers; 2005; Regnskabsmæssig behandling af finansielle instrumenter – IAS 32, IAS 39 og årsregnskabsloven; 2. udgave; PricewaterhouseCoopers

PricewaterhouseCoopers; 2007; Regnskabshåndbogen 2008; PricewaterhouseCoopers

Standarder, love og øvrigt materiale:

IFRS 7 – Finansielle instrumenter: Oplysninger

IAS 32 – Finansielle instrumenter: Præsentation

IAS 39 – Finansielle instrumenter: Indregning og måling

Deloitte - IFRS modelregnskab 2007 (<http://www.deloitte.com/dtt/cda/doc/content/IFRS-modelregnskab%202007.pdf>)

BILAG 1: Pengestrømssikring ved undersikring

	31.12.2007	31.01.08	28.02.08
BALANCE			
<i>Tilgodehavende</i>			
Primo	0	0	5.012.000
Indregning af debitor	0	5.012.000	0
Kursregulering af debitor	0	0	-83.000
Debitorindbetaling	0	0	-4.929.000
Ultimo	0	5.012.000	0
<i>Bank</i>			
Primo	0	0	-4.500.000
Varekøb	0	-4.500.000	0
Debitorindbetaling	0	0	4.929.000
Indfrielse af forretning	0	0	145.800
Ultimo	0	-4.500.000	574.800
<i>Terminsforetning (periodeafgrænsning)</i>			
Primo	0	14.400	71.100
Regulering af terminsforetning	14.400	56.700	74.700
Indfrielse af forretning	0	0	-145.800
Ultimo	14.400	71.100	0
<i>Egenkapital</i>			
Primo	0	-22.500	0
Regulering af terminsforetning	-14.400	22.500	0
Ultimo	-14.400	0	0
RESULTATOPGØRELSE			
<i>Nettoomsætning</i>			
Primo	0	0	-5.012.000
Indregning af debitor	0	-5.012.000	-5.012.000
Ultimo	0	-5.012.000	-5.012.000
<i>Vareforbrug</i>			
Primo	0	0	4.500.000
Varekøb	0	4.500.000	4.500.000
Ultimo	0	4.500.000	4.500.000
<i>Finansielle poster</i>			
Primo	0	0	-71.100
Regulering af terminsforetning	0	-71.100	-74.700
Regulering af debitorer	0	0	83.000
Ultimo	0	-71.100	-62.800
<i>Resultat</i>	0	-583.100	-574.800

BILAG 2: Pengestrømssikring ved oversikring

	31.12.2007	31.01.08	28.02.08
BALANCE			
<i>Tilgodehavende</i>			
Primo	0	0	5.012.000
Indregning af debitor	0	5.012.000	0
Kursregulering af debitor	0	0	-83.000
Debitorindbetaling	0	0	-4.929.000
Ultimo	0	5.012.000	0
<i>Bank</i>			
Primo	0	0	-4.500.000
Varekøb	0	-4.500.000	0
Debitorindbetaling	0	0	4.929.000
Indfrielse af forretning	0	0	178.200
Ultimo	0	-4.500.000	607.200
<i>Terminsforetning (periodeafgrænsning)</i>			
Primo	0	17.600	86.900
Regulering af terminsforetning	17.600	69.300	91.300
Indfrielse af forretning	0	0	-178.200
Ultimo	17.600	86.900	0
<i>Egenkapital</i>			
Primo	0	-16.000	0
Regulering af terminsforetning	-16.000	16.000	0
Ultimo	-16.000	0	0
RESULTATOPGØRELSE			
<i>Nettoomsætning</i>			
Primo	0	0	-5.012.000
Indregning af debitor	0	-5.012.000	-5.012.000
Ultimo	0	-5.012.000	-5.012.000
<i>Vareforbrug</i>			
Primo	0	0	4.500.000
Varekøb	0	4.500.000	4.500.000
Ultimo	0	4.500.000	4.500.000
<i>Finansielle poster</i>			
Primo	0	-1.600	-86.900
Regulering af terminsforetning	-1.600	-85.300	-91.300
Regulering af debitorer	0	0	83.000
Ultimo	-1.600	-86.900	-95.200
<i>Resultat</i>	-1.600	-86.900	-607.200